



Kvalitetsrapport

Livsmiljö, demokrati och öppenhet Läsåret 2021-2022

2022-10-26





Innehållsförteckning

	1
INLEDNING	3
FÖRSKOLAN	3
Inflytande och samråd	3
Barnens förmåga att utveckla öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande	5
Förskolornas arbete med att förebygga diskriminering och kränkande behandling	5
En samhällsgemenskap med mångfald som grund	6
Strategi för hållbarhet i förskolan	7
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskola	8
Utvecklingsområden inför läsåret 2022/2023	8
FÖRSKOLEKLASS	9
Måluppfyllelse	9
Inflytande och samråd	9
Etiska ställningstaganden	10
Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljön	10
Motverka diskriminering och kränkande behandling	10
Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund	11
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass	11
Utvecklingsområden inför läsåret 2022/2023	12
GRUNDSKOLA	12
Måluppfyllelse	12
Inflytande och samråd	13
Etiska ställningstagande	13
Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljön	15
Motverka diskriminering och kränkande behandling	15
Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund	15
Strategi för hållbarhet i grundskolan	16
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, grundskola	17
Utvecklingsområden inför läsåret 2022/2023	17
GRUNDSÄRSKOLAN	18
Inflytande och samråd	18
Etiska ställningstagande	18
Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljön	18
Motverka diskriminering och kränkande behandling	19
Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund	19



Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, grundsärskola	19
Utvecklingsområden inför läsåret 2022/2023	19
FRITIDSHEM	20
Måluppfyllelse	20
Inflytande och samråd	20
Etiska ställningstagande	20
Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljön	20
Motverka diskriminering och kränkande behandling	21
Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund	21
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, fritidshem	22
Utvecklingsområden inför läsåret 2022/2023	22
GYMNASIESKOLAN	22
Uppskattad måluppfyllelse	22
Inflytande och samråd	23
Etiska ställningstaganden	27
Arbetsmiljö, närmiljö, miljö i ett vidare perspektiv	27
Diskriminering och kränkande behandling	32
Samhällsgemenskap med mångfald som grund	34
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasieskolan	36
Utvecklingsområden inför läsåret 2022/2023	36
GYMNASIESÄRSKOLAN	37
Inflytande och samråd	38
Diskriminering och kränkande behandling	38
Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasiesärskolan	40
Utvecklingsområden inför läsåret 2022/2023	40
LEDNINGSGRUPPENS REKOMMENDATION	41



Inledning

Enligt skollagstiftningen ansvarar Piteå kommun som huvudman för att planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket också ska göras på enhetsnivå.¹ Den här rapporten skrivs i syfte att bidra till att ge goda förutsättningar för barnens och elevernas lärande. Den presenterar skolväsendets resultat och processer inom målområdet och gör en sammanfattande och framåtblickande analys av vilka behov som finns. Den bidrar därigenom till att huvudmannen kan fatta informerade beslut för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.²

Rapporten tar sin utgångspunkt i målen som Barn- och utbildningsnämnden har inom Piteås strategiska områden *Livsmiljö* samt *Demokrati och öppenhet*. För att skapa nulägesbedömningen analyseras tillgänglig statistik och avdelningschefernas rapporter om kvaliteten avseende *Normer och värden* samt *Ansvar och inflytande* i förskolor, skolor och fritidshem.

Kommunala mål	Livsmiljö	Demokrati och öppenhet
	- Samhällsbyggnad ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet - Piteå ska vara tryggt och tillgängligt för alla - I Piteå utgör kulturen en drivkraft för demokrati, tillväxt och samhällsutveckling	- Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund - Service och bemötande utformas jämställt i alla kommunens verksamheter
Nationella mål	Normer och värden	Ansvar och inflytande
	Att varje barn och varje elev med stigande ålder utvecklar... - Öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar - Sin förmåga att göra etiska ställningstaganden - Sin vilja att handla med andra människors bästa för ögonen - Respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö	Att varje barn och varje elev med stigande ålder utvecklar... - Sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och förskolans/skolans miljö - Sin förmåga att arbeta i demokratiska former och bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv

Figur 1. Kommunala och nationella mål inom Livsmiljö, Demokrati och öppenhet

Förskolan

Inflytande och samråd

På frågan om hur väl man anser att förskoleverksamheten i de kommunala förskolorna lever upp till skollagens 4 kap. § 9 samt §§12f krav på inflytande och samråd anser majoriteten av förskolerektorerna (57 %) att målet är uppfyllt i hög grad medan 43 % säger att målet är uppfyllt till viss del.

¹ 4 kap. 3-4 § skollagen (2010: 800)

² 2 kap. 8b § skollagen (2018:608)



Rektorerna beskriver hur man exempelvis genom att rösta om dagliga aktiviteter på samlingarna gör barnen delaktiga i beslutsfattande på deras nivå. Pedagogerna gör det tydligt för barnen vilket beslut som majoriteten röstat på och genom detta motiverar barnen att acceptera det alternativ som av majoriteten blivit valt och delta i det, även om det inte var vad de själva röstade på.

Barnen kan även vara med i planeringar och de får dokumentera sig själva genom textinspelningar i Book creator eller Puppet pals. I samlingar och aktiviteter ger pedagogerna barnen möjlighet att bestämma vilka regler och förhållningsätt som ska finnas på förskolan.

Andra exempel hur man möter barnens förmågor utifrån ovanstående är:

- Vi ska kroka tag i barnens frågor, funderingar och erfarenheter och koppla ihop dessa med våra målkriterier.*
- Genom ett medvetet arbete där barnens tankar, åsikter och idéer tas på allvar ges barnen möjlighet att utveckla de förmågor som behövs för ett demokratiskt samhälle där vi värnar om vår miljö ur ett hållbart perspektiv.³*

Barnens intressen och behov ligger till grund för den pedagogiska verksamheten där pedagogerna skapat förutsättningar som stimulerat barnen att utveckla sina lek-, samspels- och kommunikationsförmågor. De äldre barnen får vara mer delaktiga i dokumentering genom att filma och fota. Andra arbetsformer som använts är; Storyline där pedagogerna utgår från händelser i en bok och barnens fantasi sedan leder dem vidare i projektet.

Pedagogerna lyssnar på barnen och låter dem tala till punkt, läser av deras kroppsspråk. Pedagogerna är noga med att ge varje barn tid att berätta och prata och använder stödfrågor för de barn som sällan väljer att prata.

Under pandemin har man dock fått hitta andra vägar till samverkan med vårdnadshavarna, exempelvis genom dialog via digitala möten, digital information via dokument och Tempus. Upplevelsen är att vårdnadshavare tagit aktiv del av verksamheten via kommentarer i förskolans utskick.

Vissa förskolor har genomfört fysiska föräldramöten och samrådsforum med vårdnadshavare, men inte alla. Programmen och innehållet i föräldramötena och samrådsforumen varierar utifrån vårdnadshavarnas önskemål.

³ Citat av en av kommunens rektorer



Barnens förmåga att utveckla öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande

Rektorerna i förskolan anser att pedagogerna ständigt jobbar med att öka barnens förmåga att utveckla öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande enligt målen i förskolans läroplan⁴.

Vissa verksamheter har arbetat med Boksamtal – Sokratiska samtal. Det grundläggande skälet för sokratiska boksamtal i förskolan handlar enligt Anna S. Pihlgren, Fil.dr och forskningsledare vid Ignite Research Institute, om demokrati. Pihlgren menar att dialogen är ett viktigt verktyg för demokrati och att barnen genom de sokratiska samtalen tränar dialogen, övar på att lyssna på varandra, att visa respekt för varandras åsikter samt att tänka själva.⁵

Barnen har blivit mer trygga i att delta i våra samlingar/aktiviteter och vågar delge varandra sina tankar i grupp och detta tror vi beror på att vi jobbat med många olika typer av berättande. Barnen har fått kommunicera vattnets fenomen både genom skapande, dans, drama och lek. Även de yngre barnen har börjat lekdratisera, vi ser att de tar till sig och lever sig in med kroppen och blir mer och mer trygga i att ta kontakt och delta i våra aktiviteter.⁶

Förskolornas arbete med att förebygga diskriminering och kränkande behandling

Det förebyggande arbetet har inneburit att alla rektorsområden har gjort bedömningen att målet i läroplanen är uppfyllt i hög grad⁷.



Enligt rektorerna i förskolan sker det viktigaste arbetet i det vardagliga arbetet när de vuxna är bra förebilder, visar respekt för barnen och tar dem på allvar. Genom att barnen får stöd och möts av en positiv attityd samt att förskolorna har bra samarbete med vårdnadshavarna läggs grunden för arbetet. I förskolornas systematiska kvalitetsarbete sker kontinuerliga uppföljningar i hur man förebygger och motverkar diskriminering och kränkande

⁴ Lpfö18, 2.1 Normer och värden

⁵ Sokratiska samtal i undervisningen, Pihlgren, Anna S., Studentlitteratur 2010

⁶ Citat av en av kommunens rektorer

⁷ Lpfö18, 2.1 Normer och värden



behandling, bland annat genom att man arbetar med att stärka barnen och ge dem strategier för att sätta gränser och säga nej.

”Vi ser en utveckling hos barnen i att kunna beskriva och formulera sina önskningar. Under läsårets gång har vi sett ett ökat intresse hos barnen att vilja hjälpa varandra vid av- och påklädning och matsituationen. Vi kan se att barnen oftare säger ifrån till sina kamrater om det är något de inte vill. Vi ser en stor utveckling i att när barnen inte får gehör från en kompis blir det numer mycket tydliga med att säga ”men jag säger ju STOPP och jag visar handen.” Barnen har upptäckt att det faktiskt gör skillnad när de säger STOPP. Barnen samtalar ofta kring våra värdegrundskompisar, kompisträdet och olika dokumentationer som belyser olika delar i vårt värdegrundsarbete.”⁸

Genom att skapa ett tillåtande klimat där allas åsikter värderas och välkomnas skapas förutsättningar för de barn som inte självklart uttrycker sina åsikter att på sitt våga delta i beslutsfattande aktiviteter där barn och pedagoger bygger upp ett förtroendefullt klimat. Målet är att alla vågar agera och reagera när något inte känns bra.

Pedagogerna har idag en välutvecklad strategi och kunskap när det gäller att se över rutinsituationer såsom hall, måltider, toalettbesök med mera för att förebygga diskriminering och kränkande handlingar samt anpassar metoder utifrån ålder och behov så att alla barn kan göra sin röst hörd (T ex bildstöd, TAKK, stopphanden).

En samhällsgemenskap med mångfald som grund

Planerade lekgrupper, rörelse och dans, samt lektemalådor har bidragit till att barnen inte bara ökat sina lekförmågor utan även hittat nya vänner som man inte har valt att leka med tidigare. Pedagogerna ser att de har grupper där det finns en mångfald med språk, åldrar, funktionsvariationer etc. där barnen fungerar väldigt bra tillsammans och är inkluderande gentemot alla. Barnen visar varandra respekt, är nyfikna på varandra, samt lyhörda för varandras behov.

Flera arbetslag har under året arbetat med kulturresan där man besökt andra länder och kulturer via böcker, digitala arenor, musik m.m. vilket breddat och utvecklat barnens perspektiv.

Att utveckla ett narrativt förhållningssätt ger barnen en utökad möjlighet att utveckla sina förmågor till att lyssna, vara kreativ, vara öppen för andras tankar och åsikter. Även pedagogerna utvecklar sina förmågor med detta förhållningssätt.”⁹

Under ett flertal år har språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA), med fokus på mångfald och flerspråkighet, prioriterats inom förskolan. Syftet är att alla i kollegiet utvecklar sin medvetenhet och kompetens om sin egen och den gemensamma undervisningen. Verksamheterna har variation av material och miljöer för att belysa

⁸ Citat av en av kommunens rektorer

⁹ Ibid.



mångfald; via musik, instrument, maträtter, kläder, lekar, traditioner, språk, sånger av olika slag.

”Utifrån en forskning som vi läst som berör drama och språkutveckling, känner vi att vårt arbete kring sjörövar temat är i helt rätt tid. Enligt forskningen är drama och språkutveckling starkt ihopkopplade och det främjar nyfikenhet, kreativitet och kritiskt tänkande, utan färdiga svar men med många olika lösningar. Enligt studien anser de att barn med olika bakgrund blir mer jämbördiga, barn med annat modersmål har lättare att uttrycka sig, det underlättar för barn med läs- och skrivsvårigheter och att drama stärker tysta och tillbakadragna barn. Vi kan se att barnen har använt många olika uttryckssätt att skapa sagor och berättelser: målning, byggen, skrivning, lek, dans med mera.”¹⁰”

Strategi för hållbarhet i förskolan

Enligt Världsnaturfondens handledningsmaterial för förskolan ”För en hållbar utveckling” har förskolan en viktig roll och en fantastisk möjlighet att kunna arbeta för en hållbar utveckling. Våra vanor och beteenden formas i unga år. Att skapa en hållbar framtid handlar bland annat om att bygga underifrån, att redan i förskolan grundlägga goda vanor och skapa en handlingskompetens för att möta framtiden. Det är framför allt tre faktorer påverkar vår handlingskompetens: kunskap, motivation och möjligheter.¹¹

Förskolans rektorer i Piteå upplever att barnen visar stort intresse för sin närmiljö, där de genom olika studiebesök samt andra iakttagelser i samband med utflykter tagit med sig erfarenheterna in i leken på förskolan. Vårdnadshavare beskriver att barnen kommunicerar hållbar utveckling i hemmet, såsom källsortering och kretslopp.

”För att få in lärande för hållbar utveckling kommer vi att introducera en rollfigur för barnen som kommer med problem som barnen tillsammans får lösa med koppling till miljötänkande, detta ska vi försöka göra ute för att få med utevistelsen som en undervisningsplats.”¹²”

I arbetet med temat Piteå 400 år har barnen aktivt tagit del av närsamhället; förr, nu och i framtiden. Där har frågor om hur man lev, lever och kommer att leva behandlats ut ett hållbarhetsperspektiv.

Utifrån målen i *Skola för hållbar utveckling* arbetar en del enheter konsekvent med hållbarhetsperspektivet och pedagogernas medvetenhet i ämnet är hög. Det bedrivs ett medvetet arbete med källsortering, skräpplockning, återbruk, fågelmatarprojekt. Samtliga projekt har ökat barnens intresse samt kunskaper kring ekologisk mångfald, vår egen påverkan på miljön och kretsloppstänkande.

¹⁰ Citat av en av kommunens rektorer

¹¹ *Förskolan För en hållbar utveckling*, handledning, Lakén Margareta, Sellgren Germund (red.), Världsnaturfonden WWF, 2009

¹² Citat av en av kommunens rektorer



Man berör även frågan om ekonomisk hållbarhet genom samtal i vardagen samt genom återbruk i skapandet vilket är återkommande inslag i verksamheten. Det finns en stor utmaning i att arbeta vidare med denna fråga, då vi lever i ett konsumtionssamhälle.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskola

- *Arbetet med att bygga upp barnens erfarenhetsbank och kompetens gällande en mångfald av uttrycksformer kan utvecklas.*

Pedagogerna har arbetat med följande faktorer: barnen i fokus, TAKK, bildstöd, tydlig struktur, delade grupper, tankar kring gruppkonstellationer, samtal med barnen kring hur de tänker och uppfattar saker på förskolan, temaleklådor.

Den undervisning som sker utomhus har antagit andra former, utveckling av lärmiljöerna, innehåll, möten mellan olika uttrycksformer såsom analogt/digitalt.

- *Lek- och lärandemiljöns utformning och innehåll kan utvecklas.*

Alla pedagoger har deltagit i inspirationsföreläsningar som skett digitalt och spelats in för att kunna återkomma till. Utifrån gjorda insatser kan vi se att barnens lek har utvecklats likväldigt som pedagogernas deltagande i barnens lekar.

Vi upplever att pedagogernas syn på barns lek har förändrats. Man lyfter fram lekens koppling till barns välbefinnande på ett helt annat sätt. Att ha en väl avvägd dag för barnen genomsyrar även detta arbete med ökad utevistelse och en aktiv miljö inomhus. Detta ser vi ha gett mer obruten lektid som i sin tur ger mindre konflikter samt barn som leker tillsammans över åldersgränserna.

Skola för hållbar utveckling är ett ständigt pågående arbete.

- *Kompetensen hos pedagogerna behöver utvecklas kring flerspråkighet och hur man kan ge stöd till utlandsfödda barn.*

Pedagogernas förmåga att planera och följa sin undervisning har utvecklats och det systematiska arbetet innehåller tydligare mål och målkriterier, samt mer kritiskt granskande och mer underbyggda analyser än tidigare. Pedagogerna har blivit mer medvetna om lek som fenomen och hur vi som vuxna kan stötta och inkludera alla barn. Resultat vi sett i barngrupperna visar på ökad lekstyrka hos många barn, fler relationer och nya konstellationer i barnens lek.

SKUA (Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) - Områdena har haft en praktisk inriktning på fortbildningarna då vi upplevt att detta behövde lyftas in för att komplettera och knyta an till tidigare teoretiska fortbildningar. Fokus har varit begrepp som Loose Parts, digitalisering, lyfta in nya material och uttrycksformer som lera, nya digitala verktyg. Den effekt vi sett är att fortbildningen har nått ut i verksamheterna och kommit barnen till gagn då fler avdelningar har vågat lyfta in nya material i sin vardag.

Utvecklingsområden inför läsåret 2023/2024

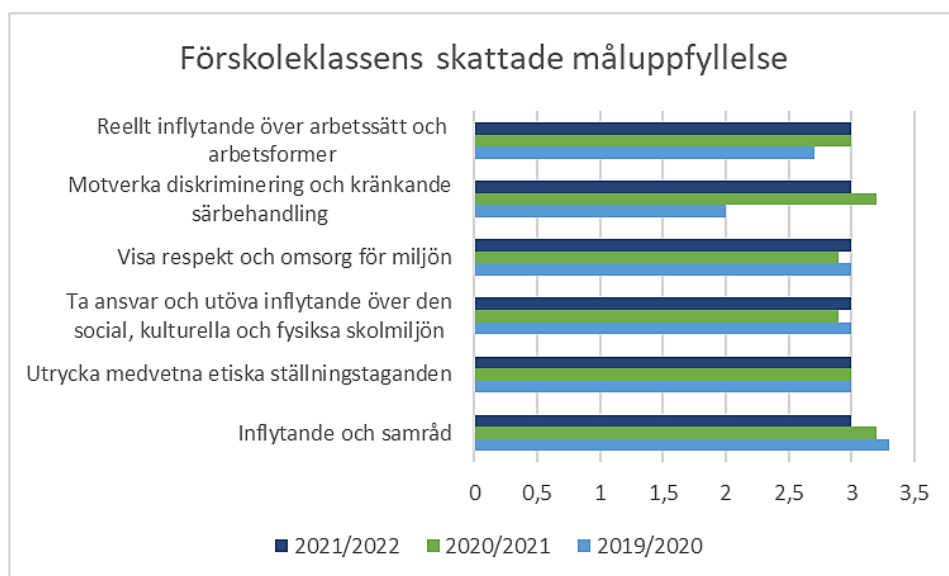
- Undervisning – inne och ute



Förskoleklass

Måluppfyllelse

Uppgifterna om förskoleklassens måluppfyllelse bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för självskattning av i vilken grad man arbetat med inflytande och samråd, i vilken grad eleverna getts förutsättningar att utveckla olika förmågor när det gäller mänskliga rättigheter, grundläggande demokratiska värderingar, ansvarstagande, respekt/omsorg, i vilken omfattning skolenheterna arbetat för att motverka diskriminering och kränkande särbehandling samt gett eleverna ett reellt inflytande över arbetssätt och arbetsformer. Enkäten är sammanställd i en 4-gradig självvärderingskala där *Inte uppfyllt* motsvarar (1) och *Helt uppfyllt* (4). När rektorerna gör en självskattning kring verksamheten och dess undervisning framkommer följande bild:



Trots Pandemi har det skattade resultatet för Inflytande och samråd *Uppfyllts i hög grad* och verksamheten motiverar det med att man under pandemins andra år funnit fler verktyg för att hantera inflytandet trots att de ej kunnat träffas fysiskt, resultatet är marginellt lägre än året innan.

Inflytande och samråd

Även detta läsår har pandemin och dess restriktioner medfört att inga förskoleklasser genomfört samrådsforum. För att möta skollagens krav på inflytande och samråd har många förskoleklasser erbjudit digitala och analoga utvecklingssamtal. Föräldramöten har skett både digitalt och fysiskt. Telefonkontakt, informationsbrev och mejl har varit frekventa kommunikations- och informationsvägar till vårdnadshavare och fler fysiska möten har kunnat genomföras under 2022 jämfört med 2021. Bedömningen av *elevernas reella inflytande över undervisningens innehåll* ligger fortsättningsvis på (3,0). Demokratiska arbetsprocesser har en central plats i förskoleklassens verksamhet och undervisningen bedrivs i stor utsträckning genom demokratiska arbetsformer. Eleverna i förskoleklass ges inflytande över utbildningen genom anpassade uppgifter efter intresse och förmåga.



Elevernas spontana funderingar tas tillvara på även om det innebär avvikning från ordinarie planering. Eleverna har genom klassråd kunnat ta initiativ till frågor som ska behandlas och informerats i frågor som rör dem. Musik & dansskolans insatser och modularbete med att stärka inflytande och demokrati har även kommit förskoleklassen till gagn. De enheter som arbetar med kooperativt lärande har sett effekter av ökad delaktighet och högre grad av reellt inflytande. Elevernas inflytande i förskoleklassen beskrivs av en rektor så här:

"Genom kooperativt lärande har både ansvar, samarbete, omsorg och respekt för varandra och reellt inflytande stärkts. Kooperativa uppgifter är utformad så att alla behövs för att kunna lösas den, så många som möjligt ska vara aktiva samtidigt, eleverna ges stöd i hur samarbete går till genom att till exempel bli tilldelade olika roller som "tidshållare", "sekreterare", "uppmuntrare", eleverna reflekterar systematiskt både över sitt lärande och hur samarbetet fungerat."¹³

Etiska ställningstaganden

Det demokratiska värdegrundsarbetet genomsyrar hela verksamheten. Såväl i den fria leken likväl som i de planerade pedagogiska aktiviteterna är ett demokratiskt förhållningssätt centralt, där ett ömsesidigt samspel mellan pedagogerna och eleverna föreligger. I förskoleklassen ges eleverna möjlighet att vara med och prata om det som berör dem. Eleverna görs delaktiga genom att deras intressen, tankar och idéer tas tillvara. Klassråd, elevråd samt miljøråd är forum där eleverna ges möjlighet till inflytande. Förskoleklassens undervisning bygger mycket på socialt samspel där förståelse för varandras behov, likheter och olikheter bearbetas aktivt. Eleverna får tex arbeta med olika dilemman där de får ta ställning och diskutera konsekvenser och olika lösningar. Många förskoleklasser lyfter fram vikten av att arbeta med att skapa en vi-känsla, "laget före jaget".

"Förskoleklass handlar mycket om att lära sig samarbeta och utifrån mognad ta ansvar för sitt handlande tillsammans med andra. Eleverna har med sig mycket kunskaper från förskolan som man fortsätter att utveckla vidare genom konkreta och situationsbundna aktiviteter."¹⁴

Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljö

Miljöarbetet är en del av vardagen i skolan och ett ständigt fortlöpande arbete pågår med att få eleverna att förstå konsekvenserna av sitt handlande gentemot ting, miljö och människor. Eleverna ges inflytande i arbetet med att skapa trivsel och gemenskap på skolan genom att till exempel ordna sociala arrangemang, kom som du vill dag, utflykter och uppträdanden. Förskoleklassen källsorterar, gör utflykter i närmiljön och samtalar med eleverna om vikten av att värna om miljön ur alla perspektiv. Eleverna har ansvarsområden över skolgården, leksaker, redskap och aktiviteter. Dessa strukturer medför att eleverna utvecklar och känner respekt och omsorg för sin närmiljö.

¹³ Citat av en av kommunens rektorer

¹⁴ Ibid.



”Vid en elevintervju ställde en jag följande fråga: Vad vill du lära dig i förskoleklass? Elevens svar: Hur ska jag veta vad jag vill lära mig när jag inte vet vad som finns att lära sig?

Om eleverna har spontana funderingar om specifika ämnen, avviker vi från huvudplanering för att gemensamt besvara/diskutera det i klassen.¹⁵”

Motverka diskriminering och kränkande behandling

Den samlade bedömningen i förskoleklassen är att man i *hög grad* uppfyllt arbetet med att motverka diskriminering och kränkande behandling. Resultatet har försämrats från 3,2 (20/21) till 3,0 (21/22). I Skolenkäten 2022 skattar vårdnadshavarna förskoleklassens arbete med Trygghet och Studiero till 8,0 (riket 7,0), i en 0–10 gradig skala.¹⁶ Skolenkätens frågor är förändrade till 2022 och där ställs ingen fråga om diskriminering och kränkande behandling. Samtliga förskoleklasser lyfter fram vikten av att elever känner delaktighet i de processer som finns på skolan, exempelvis i arbetet med aktiva åtgärder får att främja och förebygga diskriminering och kränkande behandling och i utformande av tex ordningsregler i klassen och på skolan. Planerna mot diskriminering och kränkande behandling är ett levande dokument och ett ständigt pågående arbete som prioriteras ute i verksamheten. Verksamheterna beskriver närvarande och vägledande pedagoger som medvetet och aktivt arbetar med samarbets- och gruppstärkande övningar. Fadderverksamhet, rast verksamhet, hög personalbemanning både ute och inne är ytterligare några framgångsfaktorer som framhålls som betydelsefulla för att motverka diskriminering och kränkande behandling. Ett dagligt kontinuerligt arbete kring hur eleverna är mot varandra, allas lika värde samt att man tillvaratar eleverna intressen och tankar. Skolan agerar snabbt när något händer och man involverar både EHT-team och vårdnadshavarna när det anses skäligt. Trygghetsteamerna finns på plats och kan agera snabbt vid uppkomna situationer. Några skolor har använt socionom i skolan riktade till förskoleklass för att arbeta med att motverka diskriminering och kränkande behandling med gott resultat.

Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund

Skolorna i Piteå kommun besitter gedigna erfarenheter av att arbeta med en mångfald av kulturer och individ- och familjesituationer. Den heterogenitet som råder är en naturlig del av förskoleklassens verksamhet, vilket möjliggör en arena där en mångfald av möten äger rum. Eleverna socialiseras i en kultur där förståelse och acceptans för varandra är en självklarhet. Skolorna lyfter fram särskilda satsningar kring inkludering av nyanlända, litteraturstudier och fortbildningsinsatser. De skolor som haft förmånen att ha integrerade nyanlända betonar värdet i detta. Även socionom i skolan har på några enheter arbetat med mångfald och tolerans för varandras likheter och olikheter på skolan så även i förskoleklassen med mycket gott resultat.

¹⁵ Citat av en av kommunens rektorer

¹⁶ Skolenkäten 2022 <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/>



Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass

- Återuppta, utveckla samrådsforum och föräldramöten samt ta tillvara positiva erfarenheter av digitala möten.
- Få föräldrarna att bli aktiva, intresserade och bygga tillitsfulla relationer för barnets hela skolgång.
- Främja arbete trygghet och trivsel i förskoleklass.

Utifrån fortsatt pandemi har några områden haft samrådsforum och i vissa områden har samrådsforum uteblivit. Skolorna kan märka att det bland vårdnadshavare finns ett intresse och sug att ta del av verksamheten och vara delaktiga. I Skolenkäten 2022 skattar vårdnadshavarna verksamheten i förskoleklass högre, än riket, på alla områden förutom *Information från skolan* som skattas till 5,8 i jmf med riket (6,0.¹⁷) Tempusbloggen används på många områden för att visa verksamheten och uppmuntra till engagemang. Man främjar tryggheten och trivseln i förskoleklass. Att bygga gruppen och få dem trygga är huvudfokus under hela förskoleklassåret.

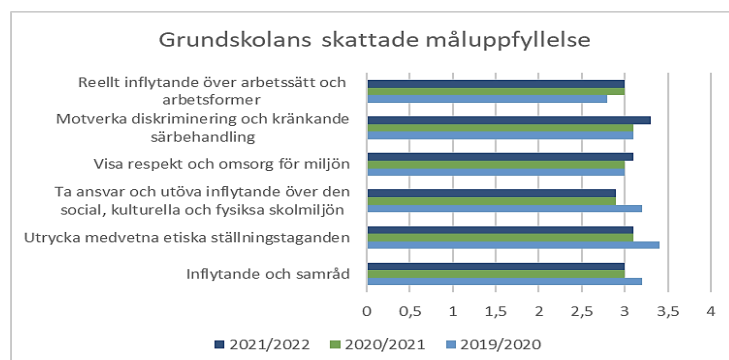
Utvecklingsområden inför läsåret 2023/2024

- Återinföra samrådsforum och föräldramöten samt ta tillvara positiva erfarenheter av digitala möten.
- Att återinföra strukturer för att bygga tillitsfulla relationer med vårdnadshavare och erbjuda insatser för en ökad delaktighet i sitt barns skolgång

Grundskola

Måluppfyllelse

Även grundskolans måluppfyllelse bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna:



¹⁷ Skolenkäten 2022 <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/>



Här finner vi att målområdena *Motverka diskriminering och kränkande särbehandling* samt *Visa respekt och omsorg för miljön* har en högre skattad måluppfyllelse än året dessförinnan. Övriga målområden har oförändrade resultat.

Inflytande och samråd

Avseende Inflytande och samråd har grundskolan i år skattat resultatet likt 2020/2021 (3,0). Man hänvisar till uteblivna samrådsforum och föräldramöten. Information till vårdnadshavarna har genomförts med hjälp av digitala verktyg eller i pappersform.

Beskrivningen som gavs av en rektor i föregående rapport gäller ännu:

Pandemin har gjort att möten som inskolningssamtal, utvecklingssamtal, samrådsforum och föräldramöten inte kunnat genomföras som brukligt. I vanliga fall är det arenor för dialog med vh. Men pedagogerna har varit flexibla och kontakten med vh har skett digitalt (Teams, mejl) och via telefon, så även utvecklingssamtal.¹⁸

I och med att restriktionerna lättade 2022-02-09 återgick en del av skolorna till normalläge när det gäller dialog, inflytande och samråd. Fysiska utvecklingssamtal och föräldramöten genomfördes på vissa enheter och samrådsforum genomfördes på några enstaka enheter. På andra enheter har man under 21/22 arbetat med att klara av att hålla verksamheten igång. Trots att restriktionerna släppte så fanns inte utrymme att aktivt driva inflytandefrågorna därför har man under vt-22 arbetat för att förbereda och utveckla inför höstterminen. Digital kommunikation och dialog ökade under 20/21, och fortsatte under 21/22 vilket skapat nya kanaler och kommunikationsvägar för vårdnadshavare.

Bedömningen av *elevernas reella inflytande över arbetssätt och arbetsformer* är likvärdigt med 2020/2021 dvs. 3,0. Senarerektorerna lyfter varierade undervisnings- och examinationsformer där eleverna ges påverkansmöjlighet på grupp- och individnivå som exempel på inflytande och därigenom skapas KASAM (en känsla av sammanhang). Rektorerna ansvariga för f - åk 6 noterar att åk 5 i Skolenkäten 2022 (på huvudmannanivå) uppger låga värden för studiero. Rektorerna reflekterar över kopplingen mellan studiero och inflytande. Hur kan ökat elevinflytande bidra till ökad studiero, och även tvärtom? Den pedagogiska personalen har ett stort ansvar att leda eleverna in i reellt inflytande, och vad det innebär. Eleverna ska ha inflytande över sitt lärande, kunskapsinhämtande, situation i skolan osv, och inte begränsas till inflytande om enbart praktiska frågor. Rektorerna ansvarar för att den pedagogiska personalen ges utrymme att diskutera den kollegiala värdegrunden och ett gemensamt förhållningssätt.

Etiska ställningstagande

Mänskliga rättigheter och barnkonventionen är utmärkande drag i undervisningen i grundskolorna. Skolorna arbetar med till exempel schemalagd värdegrundstid och flera skolor har värdegrunden som en del av lokala utvecklingsområden - i syfte att alltid hålla arbetet levande. Värdegrundsarbetet blir aldrig färdigt, utan måste erövrats varje dag.

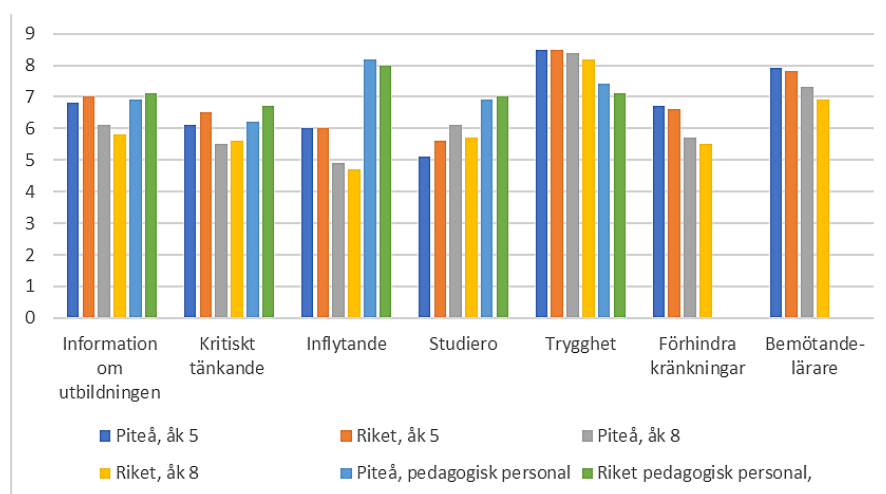
¹⁸ Citat av en av kommunens rektorer



Den pedagogiska personalens förhållningssätt och bemötande förebildar, och i skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling lyfts det främjande och förebyggande arbetet i syfte att skapa en trygg social skolmiljö för alla. Mentorerna, elevhälsan, socionomer bedriver dagligen ett förebyggande arbete. Rektorens upplevelse är att mer arbete än önskvärt görs på individnivå, när det gäller kränkningar, socialt stöd osv. Det finns en önskan att Elevhälsoteamen ska hjälpa verksamheterna att styra om arbetet till mer förebyggande på gruppnivå. Kuratorer och skolsköterskor bedriver ett årskursanpassat arbete i det främjande arbetet på gruppnivå. Till exempel har kuratorerna fortsatt med Livsviktigt. En skola har köpt in ett material *Bråka smartare* för att arbeta med, en annan skola har utvecklat likvärdighet i mentorsarbetet kopplat till värdegrund. Socionomer i skolan / socialpedagoger har arbetat i grupp och individuellt. Elevenkäter har utvärderats och utvecklats. Övriga saker som till exempel FN-dagen är återkommande inslag och så även detta år. Utmaningar har varit förändringar i kuratorsorganisationen och flera skolor har periodvis varit utan kurator

Skolenkäten 2022

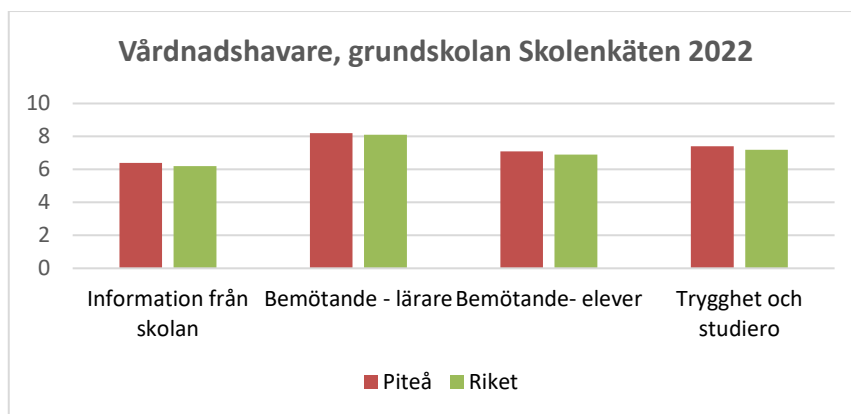
Resultatet från skolenkäten redovisas i diagram över indexvärden (0–10). Ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Svarsfrekvensen för åk 5 är 86 %, för åk 8, 81 % och bland personal 69 %. Svarsfrekvensen är stort sett i paritet med riket.



I skolenkäten 2022 kan man konstatera att eleverna i åk 5 tycker sig få lite sämre *Information om utbildningen*, träna sig i *Kritiskt tänkande* samt att *Studieron* (5,1 i jmf med 5,6) är sämre än förhållande till riket. Däremot upplever eleverna i åk 5 att man arbetar med *Trygghet* och att *Förhindra kränkningar* i skolan samt att lärarna bemöter dem likvärdigt med resultatet för riket. För åk 8 är resultatet i stort sett sämre än i åk 5 men å andra sidan bättre än riket på alla punkter förutom *Kritiskt tänkande*. Det område som skiljer sig mest i förhållande till riket är *Studieron* 6,1 (Piteå) i jmf med riket (5,7). Det man kan fundera kring är att i både *åk 5 och åk 8* upplever personalen att de ger eleverna mera *Inflytande* än elevernas faktiska upplevelse. Är det så eller är man dålig på att kommunicera vad *Inflytande* innebär och hur det kan gestalts och verkligen praktiseras.



I Skolenkäten 2022 svarade 32% av vårdnadshavarna på enkäten. De frågor som behandlar inflytande, trygghet, bemötande har skattats på följande sätt:



Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljön

Inom projektet hälsofrämjande skola har några skolenheter deltagit i forskningscirkel där utvecklingsarbeten gällande raster och elevdelaktighet arbetats med. Rektorerna kan se att när eleverna får vara delaktiga så får vi högre resultat gällande kunskap, trivsel och trygghet. Under året har skolor på olika sätt jobbat för att gå från praktiska frågor till att utveckla och fördjupa elevers delaktighet så att engagemanget i större utsträckning handlar om elevernas lärande, trivsel och trygghet. Elevrådet på högstadieskolorna fick en möjlighet att delta i ett demokratiprojekt och träna sig på att utöva ansvar och inflytande. Vad gäller fysisk skolmiljö får eleverna påverka genom internprao vid i elevcafeterian. Skolgårdstädning har genomförts och elever får vara med och påverka utsmyckning på valda områden. Elevutställningar i bild och slöjd. Skolorna har gjort ett antal insatser för att påverka närmiljön och miljön i ett större perspektiv. Sopsortering inomhus, återvinning, vägning av matsvinn, skräpplockardag, arbetat med att tydliggöra och diskutera kostnader vid skadegörelse, allemansrätten med mera. Alla skolor i Piteå kommun är certifierade "Skola för hållbar utveckling" och har formulerat egna mål för hur man arbetar med att visa respekt för närmiljön och miljön i ett vidare perspektiv. Att ha en fin inre och yttre skolmiljö för eleverna gör att de också värnar om skolmiljön.

Motverka diskriminering och kränkande behandling

I skolornas självvärdering skattar skolorna arbetet med att motverka diskriminering och kränkande behandling högre än året innan dvs, 3,3 (*uppfyllt i hög grad*) i jmf med 20/21 3,0. Alla skolor beskriver ett ständigt pågående arbete med att främja jämlikhet, likvärdighet och att arbeta mot mobbing med ett aktivt arbete i klassrummen som utgår från LGR 22, kap 1–2 samt kursplaner. Elevhälsoteam, socionom, mentorer, samarbetar för att främja, förbygga och utreda. Rollfördelning och arbetsgång beskrivs i varje skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Trygghetsteam som arbetar aktivt med att förebygga men även utreda kränkande behandling. I övrigt motarbetas diskriminering och kränkande behandling genom skolpersonalens grundläggande värdegrund och bemötande, som gör att alla elever ska ha en trygghet och hållbar relation till en vuxen i skolan. Under



satsningen *Hälsofrämjande skola* har alla insatser varit viktiga, även föreläsning om barns nätanvändande riktat mot pedagoger och vårdnadshavare.

Rektorerna ser att arbetet med kränkingsanmälningar kan förbättras och effektiviseras. Det är viktigt att både offer och förövare dokumenteras i kränkingsanmälan. Detta för att få en övergripande bild av elevkränkningar i kommunen. De tycker att det är viktigt att dokumentera om det är en enskild individ som kränker eller om det är utspridda kränkningar som utförs av olika elever i olika sammanhang. Dessutom skulle dokumentationen förenklas då man i en kränkingsanmälan kan ange flera elever som blivit utsatta.

Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund

Många skolor omnämner att detta sker inom ramen för värdegrundsarbetet i den ordinarie undervisningen. Man lyfter olika insatser såsom; samverkan med socialtjänst, bup, polis fortbildning inom NPF och barn- och ungdomars hälsa, modersmålsundervisning, SVA-undervisning, likabehandlingsplaner, samarbeten med kyrkan/EFS. Man ser nyanlända som en tillgång i arbetet och en skola lyfter följande:

”I de fall vi haft förmånen att ha integrerade nyanlända från Språklussen har våra elever varit toleranta och våra nyanlända har trivts hos oss och snabbt velat utöka sin tid på skolan och skynda på utslussningen. Ett gott tecken!”¹⁹

Strategi för hållbarhet i grundskolan

På samtliga kommunens skolor ska det finnas en medvetenhet om vikten av att minimera mängden avfall. I första hand bör detta ske genom att varje enhet har god kontroll på vad som köps eller tas in till verksamheten. Målet är att identifiera och minimera onödiga inköp. Det material som köps in bör, där det är möjligt, ha en lång livslängd och låg klimatpåverkan.

Det avfall som uppstår i verksamheten ska sorteras i ändamålsenliga kärl. Ambitionen är att inte bara att källsortera det avfall som uppstår utan även att kontinuerligt minska mängden avfall.²⁰

Samtliga skolenheter inom för- grund och gymnasieskola innehåller Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling”. Enheterna sätter vart tredje år upp nya målsättningar för vad man vill åstadkomma när det gäller ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Arbetet drivs av respektive enhet och syftar till att både öka kunskapen om miljö och klimat och hur vi kan leva på ett mer hållbart sätt.²¹

Barn och ungdomar med funktionsvariationer ska ha god tillgänglighet i våra nybyggda lokaler. Det innebär att man ska kunna röra sig fritt med rullstol eller rollator på avdelningen eller i skolan. Lokalerna ska dessutom vara färgkodade så att även synsvaga

¹⁹ Citat av en av kommunens rektorer

²⁰ *Strategi för hållbarhet 2020-2022*, Utbildningsförvaltningen, 2020-04-28, sid. 4

²¹ *Ibid.*, sid. 4



barn och medarbetare ska kunna orientera sig. Även utemiljön ska vara anpassad efter barn med funktionsvariationer. Det ska finnas hårdgjorda ytor som gör det möjligt för alla att nå och använda den lekutrustning som finns. Lekutrustning där ett fall skulle kunna medföra att barn skadas måste ha ett fallområde med speciell sand och inom dessa områden går det inte att ta sig fram med rullstol eller rollator. I de fallen blir då nödvändigt att en vuxen hjälper till för att dessa barn ska kunna nå lekutrustningen.²²

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, grundskola

- *Tryggare och roligare raster för låg-och mellanstadiet.*
- *Arbeta med ökad elevdelaktighet, mångfaldsfrågor och känsla av sammanhang.*
- *Föräldramöten med dialog och diskussionsforum kring värdegrundsfrågor.*
- *Främjande arbete med eleverna för att skapa en känsla för och omsorg om skolmiljön.*

Vissa skolenheter har rastbodar som uppdaterats eller införskaffats och det har fungerat bra. För att få det att fungera på lång sikt behöver det finnas en tydlighet och struktur i vem som gör vad, föreslår aktiviteter och har koll på inventarier. Delaktighet, mångfaldsfrågor och känsla av sammanhang ingår i uppdraget och skolorna jobbar fortlöpande med det. Elevråd finns på alla skolor. Skolenkätens svar i åk 5 visar dock att elevernas upplevelse av inflytande och delaktighet i undervisningen är ganska lågt. Skolenheterna behöver tydliggöra begreppet delaktighet för eleverna och när det sker. På grund av pandemin har det inte genomförts lika många föräldramöten som vore önskvärt. Några föräldramöten är genomförda på temat värderingar och värdegrund. Främjande arbete- sker kontinuerligt och på förekommen anledning har information till vh gått ut då det skett skadegörelse, städning av skolgård m.m.

Utvecklingsområden inför läsåret 2023/2024

- Implementera och förankra ny handlingsplan för ökad närvaro
- Utveckla elevers delaktighet i sitt eget lärande, lärmiljön och kunskapsinhämtande.
- Ökad kontakt med vårdnadshavare, delaktighet och ansvar.

²² Strategi för hållbarhet 2020-2022, Utbildningsförvaltningen, 2020-04-28, sid. 6



Grundsärskolan

Rönnskolan i Piteå bedriver, utöver grundsärskola (inkl. inriktningen träningsskola) även förskoleklass och fritidshem för elever inom grundsärskolan. Nedanstående självskattning är ett sammanlagt snitt för alla tre verksamheterna på Rönnskolan.



Inflytande och samråd

Under läsåret har särskolan kunnat förbättra samråd med vårdnadshavare. Från 2,0 (20/21) till 3,0 21/22. Man har genomfört forum för samråd. Under läsåret har de fortfarande haft restriktioner på grund av pandemin, men under vårterminen kunde de återuppta fysiska träffar med vårdnadshavare och daglig kontakt vid hämtning/lämning. Eleverna görs delaktiga i skolvardagen genom träning i att reflektera över innehåll och kunskapsutveckling. Elever tränar också på att kunna uttrycka enkla val och kunna påverka sin dag. Detta görs på olika nivåer i de olika grupperna och kan för en del elever bestå i förmågan att välja mellan två alternativ på bilder och för andra elever ett resonemang om hur olika val kan påverka lärandet. Elevers intressen påverkar val av aktiviteter och övergripande teman. Under läsåret har de arbetat utifrån fokusområdet "Lika Unika" som handlar om att stärka elevers inflytande och som mynnade ut i en föreställning där eleverna i hög grad fått påverka processen. Under läsåret har de inte genomfört elevråd. Föräldramöten har genomförts digitalt eller i mindre grupper.

Etiska ställningstagande

Grundsärskolan arbetar i vardagen med att utveckla den sociala förmågan, varje elev deltar dagligen i en gruppkonstellation där de får perspektiv på sig själv i relation till andra människor för att utveckla förmågan till samspel. I utformandet av olika lärmiljöer tar skolan hänsyn till elevernas behov, förmågor och framför allt deras intressen. Lärmiljön kan handla om sociala-, kulturella- och fysiska arenor.



Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljön

Eleverna vet till exempel att man ska vara rädd om skolans saker men många har inte förmåga att fullt ut ta ansvar, men förmågorna utvecklas med stöd av vuxna. Man arbetar konkret med tex sopsortering och skräpplockardagar.

Motverka diskriminering och kränkande behandling

Varje dag bedrivs ett värdegrundsarbete för att utveckla elevernas förmåga till att förstå andra människors avsikter och intentioner och att förstå hur det egna beteendet samspelar med omgivningen. Skolan har hög bemanning och pedagoger finns med i alla situationer och kan vägleda genom konkret stöd. Att vara en närvarande pedagog som kan tolka situationer är en framgångsfaktor för att motverka diskriminering och kränkande behandling. Särskolan arbetar med ett lågaffektivt och lösningsorienterat arbetssätt samt positiv förstärkning av önskvärda beteenden

Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund

Skolan arbetar dagligen med detta i undervisningen genom värdegrundsarbete och i situationer som uppstår där det finns tillfälle att prata om mångfald. Skolan arbetar också med läromedel och böcker som lyfter allas olikheter och allas lika värde.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, grundsärskola

- Återuppta samråd med vårdnadshavarna.
- Ytterligare utveckla värdegrundsarbetet.
- Om möjligt öka tillgängligheten för rullstolsbundna elever.

Vi har återupptagit samrådsforum. Vi utvecklar den dagliga kontakten med vårdnadshavare på träningskolan genom ett digitalt system som heter "picture my life" där skolan kan dokumentera skolvardagen för att möjliggöra delaktighet för vårdnadshavare som har barn med begränsad verbal förmåga. För personalen har vi haft tema värdegrund under höstens APT. Ett övergripande fokusområde för hela skolan under året är "Lika Unika" som är ett samarbete med Musik och dansskolan som innebär att utforska begreppet att vi är lika men unika på olika sätt, bland annat genom dans och drama. Särskolan har inte kunnat öka tillgängligheten till rastytor för rullstolsburna elever, men det har planerats in i den nya skolgården i Christinaprojektet.

Utvecklingsområden inför läsåret 2023/2024

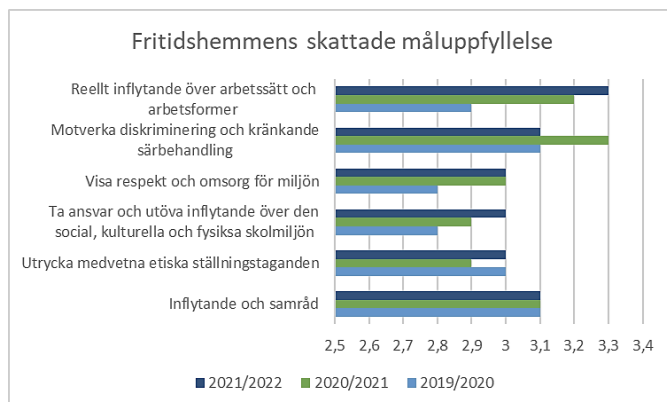
- Fortsätta utveckla och förfinas värdegrundsarbete och arbete med inflytande genom fortsatt deltagande i projektet Lika Unika.
- Fortsätta arbeta med närvarande pedagoger för att hitta fungerade kommunikationssätt och för att förebygga frustration och utagerande beteenden.



Fritidshem

Måluppfyllelse

I den självvärderingsenkät som avdelningschef delat ut till rektorerna framträder denna självskattningsbild.



Inflytande och samråd

I rektorerna självskattning värderar de Inflytande och samråd likvärdigt med tidigare år, 3,0, dvs uppfyllt i hög grad, trots en pågående pandemi. Föräldrar/vårdnadshavare uppmanas att komma med synpunkter och idéer genom informationskanalen Tempus. Verksamheten skickar ut informationsblad samt informella, spontana samtal vid hämtning och lämning. På skolans föräldramöten deltar fritidspersonalen och kan där beskriva sin verksamhet och bjuda in till dialog där de uppmuntras komma med synpunkter och idéer. Den spontana kontakten/dialogen vid hämtning/lämning har påverkats negativt under pandemin. Fritidspedagogerna är skickliga på denna dialog, och eftersom den inte gått att genomföra har inflytande/dialog minskat under 21/22.

Konkreta exempel på hur eleverna ges möjlighet till inflytande är: fritidsmöte/råd och olika varianter av önskelådor och rektorerna skattar det *reella inflytandet över arbetssätt och arbetsformer* till 3,3. Personalen på fritids är lyhörda för elevernas egna önskemål och idéer. Stora grupper påverkar fritidspedagogerna till individuella samtal negativt. Inflytandet sker alltmer på gruppnivå där stort fokus ligger på trygghet och sociala frågor. Antalet fritidsmöten har minskat nu jämfört med tidigare.

Etiska ställningstagande

Fritidsverksamhetens åldersintegrerade verksamhet gör att demokratiska värderingar tränas i praktiken. Eleverna får i fritidsaktiviteterna träna ex turtagning, hänsyn och att demokratiskt fatta beslut. Många av fritidspedagogerna arbetar i skolan under skoldagen, vilket gör att de är delaktiga och kunniga i detta arbete. Fritidspedagogerna fortsätter arbetet med dessa frågor under fritids. Fritidspedagoger och lärare har en god samsyn i frågorna. Skola och fritidshemmen har exempelvis gemensamma temadagar och planerade aktiviteter som gör att det finns en röd tråd mellan undervisningen i skolan och i fritidshemmen. Fritidspedagogerna arbetar gemensamt med skolans/fritids lokala



fritidsområden. En stor del av fritidshemmens kvalitativa förhållningssätt sker i stunden, i samtal, i möten, i aktiviteter, i undervisning osv.

Ansvar och inflytande över skolmiljön samt respekt för och omsorg om miljön

Det hälsofrämjande projektet "Aktiva raster" har bidragit till att fler rastbodar finns på skolorna. Rastvärdar ansvarar för dessa och utlåningssystem av olika slag har utvecklats på många skolor. Detta har bidragit till ett ökat ansvarstagande och inflytande för eleverna. Generellt ser vi ett paradigmskifte i förhållandet mellan fritidsverksamheten och undervisningssituationen under skoldagen. De elever som förr var svåra i undervisningssituationen fann sig väl tillrätta på fritids, nu ser vi att många elever som gynnats av den tydliga strukturen under skoldagen klarar sig sämre i den friare fritidsverksamheten. Eleverna får inflytande och ansvar i rastaktiviteter, att driva rastbodar osv. Det bidrar till känslan av att miljön, grejer osv är viktiga och värdefulla. Alla grundskolor i Piteå kommun är certifierade för "Skola för hållbar utveckling" och i SFHU-dokument för resp. skolenhet finns att läsa mer kring hur detta arbete ser ut. En del av arbetet med rastbodarnas utformande är att eleverna tar större ansvar över de material som finns till förfogande, när de är med och väljer vad som ska finnas i dessa.

Motverka diskriminering och kränkande behandling

Fritidshemmen beskriver att de har ett mycket väl utvecklat arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling, vilket också visas i självskattningen som ökat till 3,3. Varje skola, fritids inkluderat, har en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Där beskrivs arbetet inom området samt fokusområden för resp läsår. Värdegrundsarbetet genomsyrar hela skoldagen och hela skolan måste vara engagerad för att arbetet ska bli framgångsrikt. Samsyn i kollegiet är en viktig faktor. I fritidsverksamheten får eleverna extra träning i att praktiskt utöva demokrati och värdegrund som man lärt sig om i klassrummet. Tex i lek, spel och andra både styrda och spontana aktiviteter. Många skolor har lagt om sina elevhälsomöten till att man tittar på hela verksamheten där även fritids ingår och inte bara elev- och klassrumssituationer. På några enheter har fritidspedagogerna blivit ännu mer involverade i EHM i och med att det ges särskilda tider och möjlighet att delta vid mötena. Arbetet har utvecklats successivt och det råder en större medvetenhet hos fritidspedagogerna att möjligheten finns.

Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund

Många skolor omnämner att detta sker inom ramen för värdegrundsarbetet i den ordinarie undervisningen. Skolorna lyfter också särskilda satsningar kring inkludering av nyanlända, litteratur som lyfter ämnet, arbete med mångfald som inkluderar alla diskrimineringsgrunder, undervisning om olika kulturer och religioner. Flertalet av fritidspersonalen har deltagit i SKUA-utbildning särskilt anpassad för att möta fritidspersonalen. Det handlar om att tydliggöra för eleverna med tex bildstöd, hur man ex gör instruktioner begripliga samt göra inom- och utomhusmiljön under fritidstid lätt att navigera i för eleverna. Dessa riktade insatser gynnar alla elever. Man ser nyanlända som en tillgång i arbetet och det är viktigt att alla får vara precis som de är!



Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, fritidshem

- Ytterligare utveckla inflytandet över aktiviteter och verkstäder.
- Tydliggöra fritidshemmets undervisning, fortbildning i vissa områden.
- Aktiva raster och pedagoger/elever ansvariga för skolgården.

I de äldre grupperna är det lättare att kunna ha inflytande över sin tid. Hos de yngre behövs större stöttning och guidning i processen att vara delaktig. Delaktighet känns i hela kroppen viktigt att känna att man är med i ett sammanhang. Inflytande kommer från tanken och intellektet. Viktigt att kommunicera när delaktighet och inflytande sker samt vikten av att synliggöra processen.

Skolverkets webb, fritidshemmets undervisning. NPF, lågaffektivt bemötande.

Utmaning att få igång detta arbete, några har skolgårdspedagoger men skolorna behöver fortsättsvis arbeta för att utveckla rastverksamheten.

Utvecklingsområden inför läsåret 2023/2024

- Utomhusaktiviteter
- Ökad kunskap om och bemötande av elever med NPF (neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) för fritidspersonal
- Erfarenhetsutbyte och inspiration kring ex. delaktighet och demokratiska arbetsprocesser

Gymnasieskolan

Uppskattad måluppfyllelse

Generellt kan man säga att de allra flesta läroplansområden på gymnasiet har bedömts med *målet är uppfyllt i hög grad*. Bedömningarna ska ses som just bedömningar som syftar till att synliggöra styrkor och utvecklingsbehov och har inte någon ansats att vara vetenskapliga eller hundra procentigt korrekta. Bedömningarna kompletteras med rektors och skolenhetens analys samt data från Skolinspektionens nationella uppföljningar och Strömbackaskolans egen elevenkät från 2022 som riktar sig till alla elever. Dessa data har sedan sammanställts till en övergripande helhet. I de nationella underlagen ingår både Strömbacka och Grans där data är samlade för kommunens gymnasieskolor som helhet.

När data från skolenheterna slås ihop i en gemensam bedömningsmodell, så blir variationerna mellan åren väldigt små. Där olikheter mellan skolenheterna framträder i underlagen har dessa istället lyfts fram i texten.



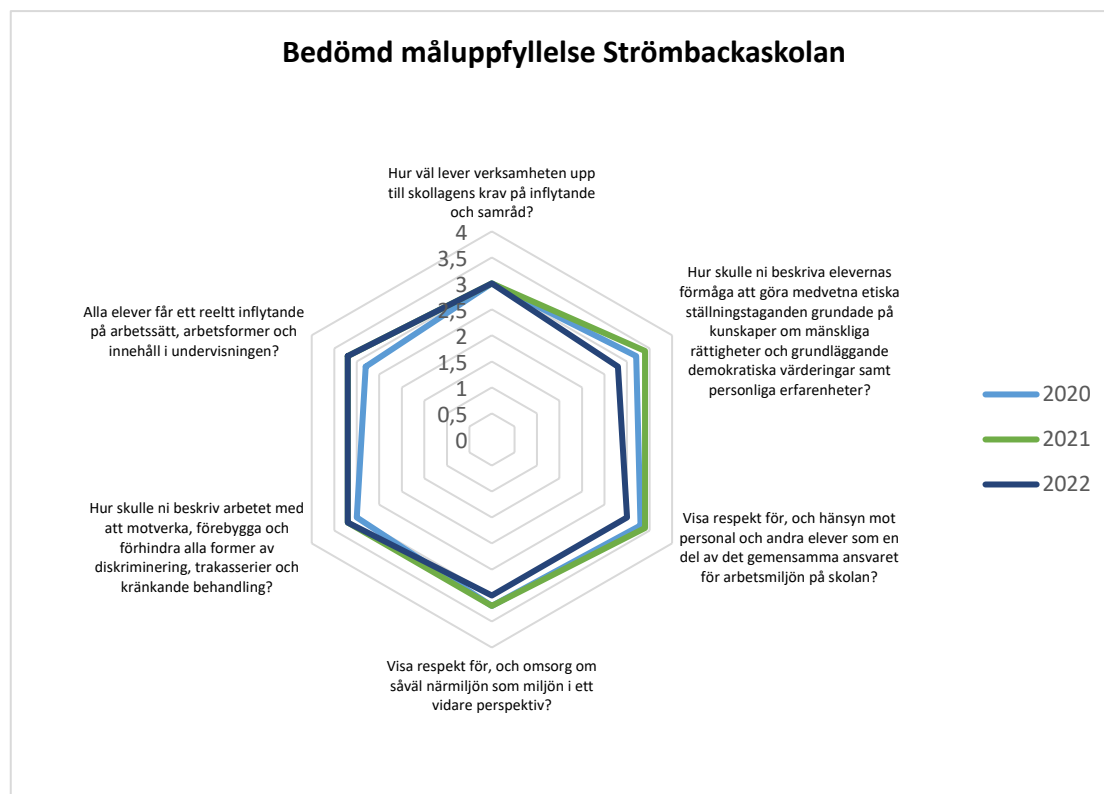
Målvärden

Målet helt uppfyllt = 4

Målet uppfyllt i hög grad = 3

Målet delvis uppfyllt = 2

Målet ej uppfyllt = 1



I en jämförelse mellan årets uppföljning och förra året, kan man se att resultaten är oförändrat på tre områden och något lägre på tre. Två målområden är fortfarande högre i bedömning än 2020.

Inflytande och samråd

Strömbackaskolan

Målet bedöms av samtliga rektorer/skolenheter som uppfyllt i hög grad. Tre av skolenheterna har högre resultat än nationellt index i skolenkäten och två av enheterna ligger lägre. En av två frågor på Skolinspektionens elevenkät som mäter inflytande är ställd på följande sätt: *Hur mycket tycker du att de vuxna i skolan lyssnar på förslag från eleverna, till exempel från klassråd eller elevråd?* Elevråd finns på samtliga skolenheter och rektor medverkar vid dessa möten. Det som ofta lyfts fram från elevråden handlar om förbättringar när det gäller lokaler och elevuppehållsytor samt frågor kopplade till måltider. Dessa frågor har inte rektorer fullt mandat över. Frågorna är beroende av möjlighet till investeringar och



underhåll för att skapa en trivsamt och fin miljö, samt kommunikation med en annan förvaltning. Måltider är ute och träffar elevråden för att föra dialog kring skolmaten och fånga upp deras åsikter, men i Strömbackaskolans egen elevenkät så framkommer tyvärr mycket missnöje med skolmaten. Många elever väljer att äta på andra ställen än i skolan.

Samtliga klasser har en mentorstid som används för att jobba med specifika frågor, men är också ett forum där elever ges möjlighet att föra fram och diskutera sin utbildning med både lärare och klasskamrater. Samtliga program har elevskyddsombud som får genomgå en utbildning varje läsår. Utvecklingssamtal är ett annat sätt att praktisera inflytande och samråd och är något som skollagen kräver ska genomföras. Elever deltar också i de programråd som finns och där bransch och skola träffas för att föra dialog kring det arbetsplatsförlagda lärandet.

I Skolinspektionens enkät samt i Strömbackaskolans elevenkät har vi goda resultat när det gäller inflytande över utbildningen. Vi har fokuserat på reellt elevinflytande som verkligen handlar om att påverka undervisningen i vardagen, inte bara jippon och andra elevrådsaktiviteter.

Elevråd har genomförts både över Teams och senare under läsåret med fysisk träff. Det har varit sämre uppslutning vid elevråd över Teams så det är tacksamt att vi kan återgå till fysiska träffar nu inför kommande läsår. Det är 14% av eleverna på Mimer som anser att elevrådets arbete är oviktigt. Det är ett utvecklingsområde. Förhoppningsvis kan elevrådet genomföras mer frekvent nu när skolan har 100% närundervisning.²³

Skolinspektionens enkät 2022 visade följande resultat för Piteå kommun:



Piteå placerar sig i den övre halvan av de två mittersta kvartilerna vilket får anses vara ett tillfredsställande resultat även om det är ett sjunkande resultat i förhållande till enkäten som

²³ Citat av en av kommunens rektorer



gjordes 2020. En osäkerhetsfaktor i 2022 års Skolinspektionsenkät är att det är betydligt färre kommuner som medverkat, bara hälften i jämförelse med enkäten 2020.²⁴ Därför får dessa resultat och jämförelser mellan åren tas med en nypa salt. I Skolinspektionens elevenkät ligger nöjdheten med inflytande något högre för Piteås gymnasieelever i förhållande till den nationella nivån. 5,8 är index för Piteå och 5,6 nationellt index.

När det sedan kommer till skolenheternas bedömningar så skiljer det sig åt. En skolenhet som svarar att målet är delvis uppfyllt två svarar att målet är uppfyllt i hög grad och två enheter som svarar att målet är helt uppnått.

Eleverna ges inte alltid så stor möjlighet att påverka arbetssätt eller innehåll i undervisningen. En relativt hög procent av eleverna kommer till gymnasiet med någon form av NPF-diagnos. Dessa elever är ofta i behov av anpassningar där de inte ska ges olika alternativ, utan istället få en tydlig struktur på vad och när de ska göra saker. Därför behöver lektionerna generellt sett ha en tydlig struktur och ett tydligt upplägg, syfte och mål, för alla elever.²⁵

Eleverna är med och påverkar sin studiesituation i den mån det finns utrymme och därav är måloppfyllelsen hög vid skolenhet Magne. I verkstäderna är kan det vara svårt att låta eleverna välja arbetssätt, du måste göra vissa moment i viss ordning för att det när de svarar, svetsar, reparerar ska de följa de centrala innehåll i kurserna. Många gånger är det individen som påverkar sin studiesituation och detta görs i dialog med pedagog, mentor eller specialpedagog. Dialogen är det som möjliggör deltagande och vi på Magne är bra på att lyssna på våra elever. Vi har en nära kontakt med dem eftersom vi är så nära dem fysiskt. Verkstadslärarna befinner sig alltid mitt i elevgrupperna och lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena är bra på att befinna sig i verksamheten då de inte har lektioner. Vi är tillsammans och jag tror att eleverna får lättare att uttrycka behov och önskemål i en verksamhet där de känner att vi är tillsammans. I verksamheten betonas kontinuerligt vikten av elevens delaktighet i sin undervisning och sin lärmiljö.²⁶

Frågan gällande inflytande är högst levande på Strömbacka och den arbetas med ur olika perspektiv. En intressant aspekt är att lärare och elever bedömer graden av inflytande olika. Lärarna anser att elevers inflytande är högre (6,8) än vad eleverna (5,8) gör. Kanske ett inte helt oväntat resultat. Lärarnas index ligger något högre än den nationella nivån.

I Strömbackaskolans elevenkät 2022 som går ut till samtliga elever, svarade de följande på frågan som rör inflytande över innehåll och arbetssätt:

5,9 % av eleverna svarade att de aldrig är med och påverkar medan resterande del svarade att de ibland, ofta eller alltid är med och påverkar. Att 94 % av eleverna säger att de alltid, ofta eller ibland är med och påverkar får anses som ett förhållandevis gott resultat.

²⁴ Totalresultatet i undersökningen representerar inte hela Sverige, då hälften av landets skolenheter väljs ut på ett icke slumpmässigt sätt. Skolinspektionen, *Fakta om elevenkäten 2022*.

²⁵ Citat av en av kommunens rektorer

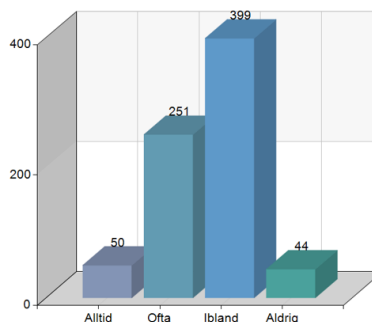
²⁶ Ibid.



Får du vara med och påverka undervisningen vid planering, genomförande och utvärdering?
(arbetssätt och innehåll)

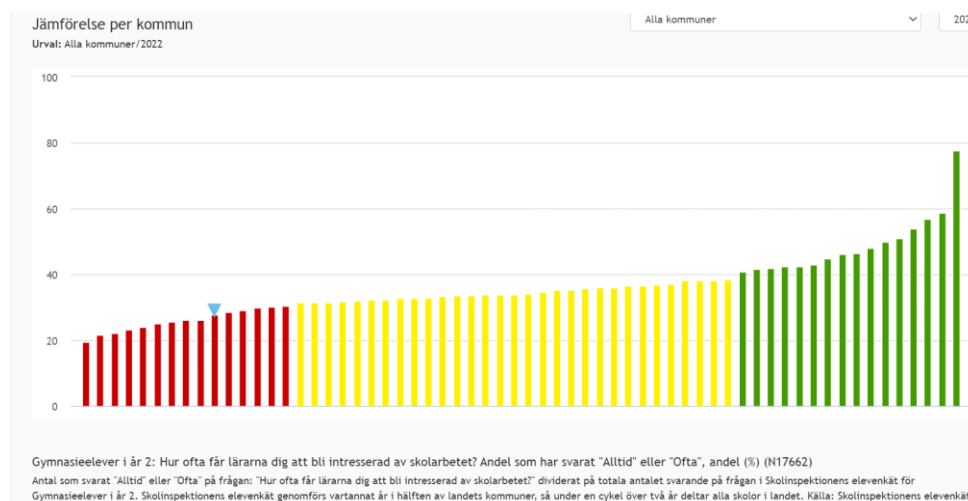
Namn	Antal	%
Alltid	50	6,7
Ofta	251	33,7
Ibland	399	53,6
Aldrig	44	5,9
Total	744	100

Statistik	
Medelvärde	2,41
Median	2



Elevernas inflytande varierar till viss del mellan program och inriktningar. Att kunna diskutera sig fram till redovisningsformer, examinationsformer, arbetsformer, provdatum etc. det görs på alla program. På vissa högskoleförberedande, t ex Naturvetenskapliga programmet och Teknikprogrammet är tempot högt och det kan därför vara svårare för eleverna att ha inflytande över upplägget. Det är också möjligt att pandemin påverkar lärarnas möjlighet att låta eleverna ha inflytande över undervisningen eftersom tempot har gått upp då man förlorat mycket närundervisning på grund av distansstudier och sjukdom.

En fråga som sticker ut i Skolinspektionens enkät 2022 och som skulle kunna ha bäring även på frågan om inflytande är frågan huruvida lärarna får eleverna att bli intresserade av skolarbetet. Här uppvisar Piteås gymnasier som helhet röda siffror. Blå pil visar Piteås placering. Det här är en fråga som kan vara intressant att föra dialog med elevråden kring. Vad beror detta på? Vi har en hög behörighet sett till nationell nivå, vi har en hög andel elever vid de yrkesförberedande programmen där det borde finnas tydliga incitament för att lära mer.



Grans

Grans naturbruksgymnasium uppfyller Skollagens krav på elevens rättighet till inflytande i och samråd över sin utbildning (SFS 2010:800 4 kap.§9).



Som exempel kan nämnas att eleverna, under de senaste två läsåren, engagerat sig mer i Granrådet (skolans elevråd) och drivit fler egna frågor, kommit med många förslag till förändringar – allt från gemensamma aktiviteter under skoltid men även på internatet på kvällstid till större frågor som rör utbildningsupplägg, arbetsmiljö och trygghet. Under läsåret 2021/22 har vi dessutom haft representation av elevskyddsombud och Granrådsrepresentant vid våra samverkansmöten med facken. Två av de frågor som drivits igenom från deras håll i Granråd och samverkan är frostade insynsskydd i gymnastikhallen samt försöksprojekt under detta läsår med Redlocker.

Eleverna är också en värdefull tillgång som rådgivare i marknadsföringsinsatser – vad funkar på ungdomar, vad vill nya potentiella elever se av skolan. Dessa resonemang innebär då också att befintligt utbildningsupplägg många gånger utvärderas och diskuteras.²⁷

Då det gäller det direkta inflytandet över undervisningen så är det respektive lärare som har uppdraget få eleverna att känna sig delaktiga, så klart inom de ramar som ämnesplanerna och kursernas centrala innehåll och kunskapskrav säger. Enligt Skolinspektionens skolenkät (vt-22 med elever i åk 2 på Grans naturbruksgymnasium) ligger Grans elevsvar över riks- och kommungenomsnittet vad gäller inflytande.

Etiska ställningstaganden

Strömbackaskolan

I Skolinspektionens tidigare enkäter fanns en fråga ”på den här skolan pratar om mänskliga rättigheter”. Den frågan är bortplockad från enkäten 2022. Samma sak gäller frågan om eleverna fått träna sig på att göra etiska ställningstaganden. Den frågan finns inte heller kvar. Därför är det svårt att ha någon statistik att utgå från för att besvara denna fråga. Istället lutar vi oss på det som rektorerna rapporterat från sina skolenheter. I det inledande diagrammet för Strömbackaskolan kan man se att detta är den fråga som sjunkit mest i bedömning under de jämförande åren. Värdet är 2,8. En skolenhet anger att målet är delvis uppnått och de fyra resterande har bedömt att målet är uppfyllt i hög grad.

Personalen är stöttande vuxna och lyssnar och tar diskussionen när åsikterna haglar i värdegrundsdebatter. Eleverna utvecklar därmed en förmåga att göra ställningstagande baserade på mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar. Skolans kompensatoriska uppdrag i dessa frågor är något medarbetarna vid Magne ständigt arbetar med.

Mentorstimmen används ofta till att fokusera på frågor rörande mänskliga rättigheter, genom att exempelvis se dokumentärer som rör religion, homosexualitet, brist på mat, sjukvård, diskutera samhällsstrukturer, behov och rättigheter och sedan diskutera innehållet.

Genom Magnes tjejnätverk och projektet kring machokultur finns forum för att elevernas förmåga att göra etiska ställningstagande grundade på kunskaper

²⁷ Citat av en av kommunens rektorer



om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar utifrån sina personliga erfarenheter.²⁸

Mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar får stort utrymme på Mimer eftersom vi dels har flertalet kurser där dessa områden ingår, men också genom olika projekt och kursövergripande samarbeten. KUB-programmet med IM och SA är ett område som fick extra mycket fokus under läsåret där eleverna jobbade utifrån Rätten till asyl.

Vid BF-programmets pedagogiska inriktning får eleverna jobba mycket med förskolans läroplan för att kunna omsätta den i handling när de är ute på APL i våra förskolor. Vid BF-programmet fritidsinriktning jobbar man också mycket med etiska ställningstaganden utifrån att de också ska arbeta med människor vid våra friskvårdsanläggningar. Det kan handla om att möta personer med funktionsvariationer, personer i olika åldrar, HBTQ-personer, nyanlända osv. Mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar ingår i många kurser inom programmet. Elever vid BF har under läsåret haft ett projekt med IM-elever när det gäller styrketräning och friskvård. Det har varit mycket uppskattat.

Vid IM har vi fortsatt arbetet med att förebygga hedersrelaterad problematik genom att jobba med mänskliga rättigheter och FN:s barnkonvention som ingång. Det är ett mycket viktigt arbete som måste fortgå.²⁹

Grans

Då det gäller de efterfrågade målen i Läroplanen är det områden som berörs delvis i undervisningen i gemensamma kurser som alla elever läser (samhällskunskap, biologi och naturkunskap) men även i majoriteten av de specifika programfördjupningskurserna som varierar beroende på inriktning.

På gemensam mentortid bl a i samband med skolans värdegrundsarbete berörs även läroplansmålen som handlar om *mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar och att visa respekt för och hänsyn mot varandra*. Här ser vi ett utvecklingsområde framför allt i en specifik grupp under läsåret 21/22, där man visat bristande respekt för varandra. Många insatser gjordes på både grupp- och klassnivå och det är något som vi fortsatt kommer jobba med. I senaste genomförda Skolenkät (Skolinspektionen vt-22) svarar våra åk 2-elever sämre än kommun och riksgenomsnittet kring bemötande mellan elever. Det har även förekommit klotter på skolan och på internatet som signalerar om att kunskap om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar är ett område att prioritera.

Arbetsmiljö, närmiljö, miljö i ett vidare perspektiv

Strömbäckaskolan

²⁸ Citat av en av kommunens rektorer

²⁹ Ibid.



När det gäller elevers arbetsmiljö så är studiero en viktig del. I Skolinspektionens enkät för 2022 kan man utläsa följande resultat:

Fråga	Medel Riket 2022	Medel Piteå 2022
Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?	6,5	6,6
Hur ofta är det så stökigt på lektionerna att du har svårt att koncentrera dig?	6,3	6,5
Totalt index	6,4	6,5

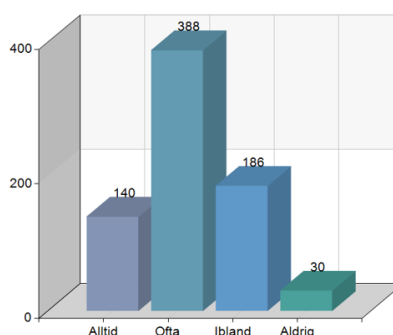
När det gäller området studiero, så uppvisar gymnasieskolan i Piteå ett något högre resultat på samtliga frågor kopplade till studiero i jämförelse med snittet av deltagande skolor i undersökningen. En skolenhet vid Strömbackaskolan ligger något lägre än nationellt index, övriga ligger högre.

Så här svarar eleverna i Strömbackaskolans elevenkät 2022. Siffrorna är något bättre än resultatet i förra årets enkät.

Har du arbetsro i klassrummet?

Namn	Antal	%
Alltid	140	18,8
Ofta	388	52,2
Ibland	186	25
Aldrig	30	4
Total	744	100

Statistik	
Medelvärde	2,86
Median	3



Rektorernas bedömning utifrån uppföljningen på skolenheterna spretar något från att målet delvis är uppfyllt, uppfyllt i hög grad eller helt uppfyllt.

Närmiljön är viktig. Det ska vara helt och rent och alla bär vi ett ansvar. Detta måste kommuniceras tydligt med eleverna.

Vid Restaurang- och livsmedelsprogrammet arbetar man med lokala och närproducerade varor i den utsträckning det är möjligt, tränar på att laga mat av svinnvaror och rester samt arbetar aktivt för att återvinna. Etiska ställningstaganden kommer in i vårt jobb med Fairtrade och djurhållning i olika länder. Miljöperspektivet lyfts i flera elevers gymnasiearbeten samt inom UF-företagen.³⁰

Att lära eleverna källsortera är viktigt, men en konsekvens är tyvärr att allt mer skräp hamnar på golv och i soffor när sopkärlen inte står lika tätt och nära som de gjorde tidigare. Vi upplever att nedskräpningen tilltar och pandemin gjorde det inte lättare när klassrummen

³⁰ Citat av en av kommunens rektorer



fick stå öppna för att inte eleverna skulle behöva trängas i korridorerna och fiket inte kunde tillåta sittplatser i samma utsträckning som tidigare.

Trasiga möbler och slitna lokaler bidrar också till att närmiljön förfulas och risken är att skadegörelse och nedskräpning ökar. Därför är det viktigt att vi har ekonomiska möjligheter att hålla våra lokaler och inventarier i gott skick. I dagsläget har vi inte de resurser i form av investeringsmedel som skulle behövas för att kunna göra detta på ett tillfredsställande sätt. Detta skrevs i förra kvalitetsrapporten, men det måste poängteras igen.

Att visa respekt och omsorg om såväl närmiljön som miljön är vida begrepp. På ett enkelt sätt kan det förklaras genom att vi slänger papper i återvinningen, vi skriver bara ut det vi måste, vi kör elbil när vi kan. Totalt sett är denna fråga komplex, vi bedriver verksamhet inom verkstads- och fordonsindustrin, två verksamheter som bidrar till sämre miljö på flera plan. Vi på Magne har dessutom maskiner och utrustning som är äldre vilket även det ger sämre miljöpåverkan.

Vi kan ange att verksamheten bidrar till minskat slit och släng då våra verksamheter reparerar och återanvänder. Det finns också miljöaspekter i tillverkningsprocesser som fokuseras i teorin bland annat i kursen "Människan i industrin" och transporteleverna får lära sig att köra ekonomiskt och miljömedvetet.

Andra saker vi gör för miljön i ett vidare perspektiv är källsortering av avfall. Likaså är NK-undervisningen fokuserad på miljön både lokalt och globalt, vilket ger en förståelse för hur allt hänger ihop. Våra elever behöver ha med sig den förståelsen ut i vuxenlivet. På lokalt plan kan man anse att alkohol är att ta ansvar, likaså att vi uppmuntrar dem att åka buss och försöker finna APL-platser dit eleverna kan ta sig med kollektivtrafiken.

Närmiljön på skolan är inte heller den enkel, vi har börjat rusta upp och rensa men det finns så mycket mer att göra. Eleverna är mer rädda om en fin verksamhet och närmiljö än en stökig, solkig. Det behöver göras en översyn av Strömbackaskolans närmiljö, bara se på maskinsidan på IN vad lite färg kan göra. Om Piteå kommun vill att vi ska ta mer ansvar för vår globala och lokala miljö behöver de se över verksamheternas fysiska miljö och vilka lärmiddel som finns i karaktärskurserna på fordons- och industriprogrammet.³¹

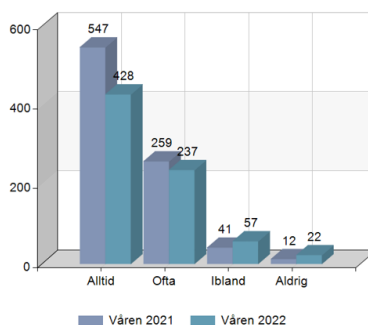
På frågan känner du dig trygg i skolan ser vi nedan resultat från Strömbackas skolenkät från de två senaste åren.

³¹ Citat av en av kommunens rektorer



	Våren 2021		Våren 2022		Total	
Namn	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Alltid	547	63,7	428	57,5	975	60,8
Ofta	259	30,2	237	31,9	496	30,9
Ibland	41	4,8	57	7,7	98	6,1
Aldrig	12	1,4	22	3	34	2,1
Total	859	100	744	100	1603	100

Statistik		
	Våren 2021	Våren 2022
Medelvärde	3,56	3,44
Median	4	4



Elevernas svar visar att elevernas känsla av trygghet försämrats mellan de två åren. Vad detta kan bero på är oklart. Vi ser inte någon förändring i organisation eller lokaler som skulle kunna härledas till resultatet.

När det gäller trygghet så ligger resultatet från Skolinspektionens enkät totalt sett något under rikssnittet, 8,6 i index i förhållande till rikets 8,7. Det är större skillnad i jämförande index med riket när det gäller rädslan för andra elever än rädslan för lärare eller annan vuxen i skolan. På frågan *Känner du dig trygg i skolan* ligger tre av skolenheterna under medelvärdet för deltagande skolor och två skolenheter ligger över. Ett pågående arbete finns kring denna fråga.

I Skolinspektionens personalenkät är lärarnas upplevelse likvärdig som elevernas. Resultatet för trygghetsindex ligger något lägre för Piteå än för i enkäten deltagande kommuner. I Piteå ligger värdet på 6,6 medan rikets index är 7,0. Det som framförallt sticker ut är lärarnas svar på frågan om de har koll på vad som händer på rasterna. Här ligger Piteås svar på 4,9 medan riket är 5,9. Strömbacka är en ganska stor skola och detta kan vara ett skäl till att trygghetsindex och lärarnas bedömning av om de har koll på eleverna på rasterna visar lägre resultat. Elevernas svar bekräftar detta. Där svarar Piteås elever lägre på samma fråga i förhållande till riket – om lärarna har koll på eleverna på rasterna. I elevenkäten kan man också utläsa att de platser som flest elever anger att de känner sig otrygga i, är matsalen, korridorer och uppehållsytor.

Goda relationer mellan vuxna och elever bäddar för förtroende att sådant ska komma upp till ytan. Skolenheterna har och behöver fortsatt ha ett brett och djupgående arbete kring dessa frågor.

Grans

Omsorg för närmiljön och miljön i ett vidare perspektiv är en av kärnfrågorna för alla inriktningar på naturbruksprogrammet. Inte minst på det lokala planet genom att verka för mer närproducerade livsmedel och tjänster, vilket ger ett mer hållbart samhälle.

Detta är ett område som eleverna på naturbruksprogrammet ofta brinner för och får gedigna kunskaper i.



Diskriminering och kränkande behandling

Strömbäckaskolan

Skolinspektionen ställer i sin enkät till åk 2 i gymnasiet en fråga hur eleverna tycker att de bemöter varandra. Här hamnar Piteås gymnasieskolor i mitten av den övre kvartilen, se blå pil. (diagram 1). På frågan hur eleverna bemöter vuxna blir svaret ganska likartat (diagram 2).



I Strömbäckaskolans egen elevenkät som omfattar samtliga årskurser visar resultatet på följande:

	Alltid	Ofta	Ibland	Aldrig
Känner du dig respekterad för den du är?	55,2 %	31,5 %	10,2 %	3,1 %

Alla människors lika värde ska präglade allt vårt arbete i skolan. Eleverna ska lära sig att olikheter är normaliteter, att tolerans, öppenhet och respekt är grundbultar i skolans värdegrund. Arbetet med att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, innebär att Upptäcka, Utreda, Agera och Följa upp. Måluppfyllelsen är mycket hög eftersom samtlig personal är bra på att agera mot kränkningar.

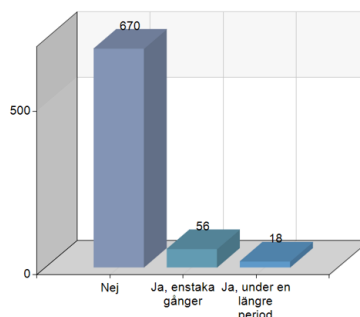
Trots detta så fick vi i Strömbäckaskolans elevenkät på frågan: *Under de senaste 12 månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad, kränkt eller utfrysst*, följande svar:



Under de senaste 12 månaderna, har du: Blivit mobbad, trakasserad, kränkt, eller utfryst?

Namn	Antal	%
Nej	670	90,1
Ja, enstaka gånger	56	7,5
Ja, under en längre period	18	2,4
Total	744	100

Svarsfrekvens
100% (744/744)



Siffrorna är ganska likartade i förhållande till tidigare år. Men att 2,4 elever säger sig blivit mobbade, trakasserade, kränkta eller utfrysta är naturligtvis allvarligt och alltid en fråga att ta på största allvar. Man skulle kunna anta att mycket av kränkningarna sker digitalt. Men de flesta, 85,9 % anger att det har hänt i skolan, och 21,1 % att det sker på internet eller mobilen. På frågan om eleverna själva varit med och kränkt, mobbat eller trakasserat, svarar 2,4 % av eleverna i undersökningen ja.

I Skolinspektionens enkät ställdes 2020 tre frågor till eleverna om hur de bedömer skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkningar. I 2022 års enkät har frågorna gjorts om och det är endast en fråga som rör detta område, bortsett från frågan som handlade om ifall lärarna hade koll på vad som händer på rasterna.

	Medel Riket 2022	Medel Piteå 2022
Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?	6,3	5,9

Resultatet visar att Piteå ligger under nationellt medel. Två skolenheter, Magne och Mjölner, båda yrkesprogram med stor andel pojkar ligger högre än riket.

Samtliga skolenheter upprättar varje år en plan för att förebygga diskriminering och kränkande behandling. Planen innehåller skrivningar om hur man på varje enhet ska arbeta förebyggande, främjande, åtgärdande samt utvärdering.

Skolenhet Mjölner arbetar mycket med att bygga relationer, att eleverna alltid ska ha en vuxen i sin närhet som de känner förtroende för som de kan anförtro sig till. Om eleverna har goda relationer med personalen så berättar de för personalen vad som sker och därför kan man tidigt ta tag i ärenden innan det går för långt. Vi är också noggranna med att snabbt stävja en dålig jargong som annars snabbt kan leda till kränkningar och utanförskap. Lärarna är också uppdaterade med gällande rutiner kring hur de förväntas agera i olika ärenden.³²

³² Citat av en av kommunens rektorer



Grans

Arbetet med att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är varje läsår ett prioriterat område som vi anser att vi uppfyllt till viss del under föregående läsår 21/22. I Skolenkäten svarar Grans elever högre än kommungenomsnittet men under riksgenomsnittet på frågan att förbygga kränkande behandling. Däremot ligger elevsvaren i samma enkät under kommun- och riksgenomsnittet vad gäller studiero.

Det senaste läsåret har varit en stor utmaning då vi haft en elevgrupp på skolan och internatet som utmanat både varandra och lärare i undervisningssituationer med att störa och trakassera varandra. Många insatser har gjorts både på individ- och gruppnivå men även organisationsnivå.

Grans naturbruksgymnasium har bra rutiner i att tidigt ta tag i konflikter som uppkommer i skol- och undervisningssituationer. Eftersom Grans även har ett internat så blir det en otydlig gräns mellan skolsituationer och situationer som händer på internat/fritid, vilket försvårar arbetet för mig som rektor då det med stor sannolikhet leder till fler konflikter mellan elever och en större insyn i elevens fritid (utanför skolan), på gott och ont.³³

Här har Grans ett utvecklingsområde i att tidigt ta tag i konflikter som sker utanför skoltid så att det inte behöver bli en större skolfråga som påverkar undervisningssituationen. Vi (Grans) behöver även förbättra kommunikationen mellan de två verksamheterna, vilket vi började med under läsåret 21/22 i form av ett internatmöte varje vecka där rektor deltar från utbildningens håll tillsammans med internatpersonal och driftschef för internat.

Vi har under de senaste åren prioriterat skolstarten med mycket aktiviteter i samband med den för att eleverna ska känna trygghet och hitta nya kompisar på ny skola. Vi har sedan några år tillbaka två resurspedagoger som även har ett utökat mentorsuppdrag som inriktningsmentorer (dvs mentorer i åk 1-3 inom inriktningen). De ansvarar för ett årshjul med insatser som ska genomföras på mentorstid som t ex skolans värdegrund (AORTAN), ordningsregler mm. Detta är två förebyggande insatser som motverkar och förebygger.

Samhällsgemenskap med mångfald som grund

Strömbackaskolan

I Skolinspektionens enkät 2022 finns en fråga som kan vara relevant för detta område. Frågan är ställd enligt följande: *Tycker du att lärarna behandlar alla elever lika oavsett om de är flickor, pojkar eller har annan könsidentitet?* Här ligger Piteå på ett index på 7,8, att jämföra med nationellt index som ligger på 7,7. En annan fråga i Skolinspektionens enkät lyder: *Känner du att du kan vara dig själv i skolan.* Där ligger index för Piteå något högre än riket, 7,7 medan riket ligger på 7,6. Två av skolenheterna, Magne och Mjölner, drar upp Strömbackas medelvärde. Intressant är att det är de två enheter som är yrkesprogram med en högre andel manliga studerande.

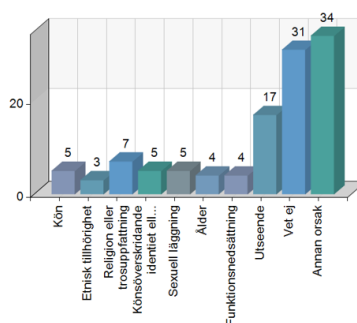
³³ Citat av en av kommunens rektorer



I Strömbackas elevenkät har elever fått svara på vad de tror att orsaken är till att de blivit mobbade, trakasserade, kränkta eller utfrysta. I diagrammet syns resultatet som också har en bäring på denna fråga.

Vad tror du det beror på?

Namn	Antal	%
Kön	5	7
Etnisk tillhörighet	3	4,2
Religion eller trosuppfattning	7	9,9
Könsöverskridande identitet eller uttryck	5	7
Sexuell läggning	5	7
Ålder	4	5,6
Funktionsnedsättning	4	5,6
Utseende	17	23,9
Vet ej	31	43,7
Annan orsak	34	47,9
Total	115	162



Det finns alltså elever som upplever sig utsatta med orsaker som helt tydligt kan kopplas till mångfald. Därför får vi aldrig slå oss till ro med denna fråga.

Vi jobbar aktivt med inkludering, integration och gemenskap mellan olika elever. I undervisningen anläggs ofta ett mångfaldsperspektiv. Internationella samarbeten och projekt som eleverna ges möjlighet att delta i, breddar elevernas världsbild. På skolan ges det möjlighet till kulturevenemang och utställningar som kan bidra. Idrotten är oerhört inkluderande och likvärdigt.³⁴

Mångfald handlar om acceptans av olikheter, inte enbart en mångfald av olika kulturer. Inom gymnasieskolans väggar finns vår gymnasiesärskola. De är till viss del integrerade med de nationella gymnasieprogrammen i hus Freja. Vi arbetar för att öka integrationen av de nyanlända. Tyvärr ställer lokalerna till det då de mindre klassrummen som är lämpade för de mindre grupperna som finns på Introduktionsprogrammen till större delen finns i hus Freja vilket gör att det blir en olycklig uppdelning av eleverna. Men vi försöker hitta sätt att komma åt detta problem och i takt med att de nyanlända gör sig behöriga till nationella program, PRIV eller yrkesintroduktion, så blir integrationen mer naturlig.

Vi har under åren byggt upp en tillåtande kultur på skolenheten där vi har en stor mångfald av elever där alla blir accepterade. Arbetet kommer från lärarnas egna attityder och värderingar som har speglat av sig hos eleverna. Vi har stora områden i samhällskunskap och religion där man arbetar med frågorna för att säkerställa att alla eleverna får tillräckligt med kunskap för att kunna främja en större öppenhet och vara mer tillåtande.³⁵

³⁴ Citat av en av kommunens rektorer

³⁵ Ibid.



Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasieskolan

Strömbackaskolan

De områden som Strömbackaskolan angav som utvecklingsområden utifrån 2021 års kvalitetsrapport Livsmiljö, Demokrati, Öppenhet, var:

- Främja närvaro
- Tillgänglig lärmiljö – Elevhälsan börjar i klassrummet

Arbetet med dessa områden fortskrider. Den reviderade handlingsplanen för att främja närvaro ska implementeras vid samtliga skolenheter. Arbetet med tillgänglig lärmiljö övergår nu från utbildning och planering för de som ska leda processerna till utbildning av personal och implementering av arbetet i klassrummen.

Även läsåret 21-22 var till stor del präglad av pandemin. I samband med fjärde vågen i början av 2022 hade vi många elever som var sjuka eller som satt hemma i familjekarantän. Det blev mycket svårt att jobba med närvaron eftersom vi inte fick uppmana elever att komma till skolan när de kände sig lite hängiga. Familjekarantän och därefter egen sjukdom kunde innebära att en elev var frånvarande från skolan i tre veckor. Nu går vi in i ett nytt läsår där FHM fortfarande uppmanar alla med symptom som kan kopplas till covid-19 att stanna hemma. Det är dock ingen som behöver vara hemma i familjekarantän vilket förhoppningsvis leder till mindre frånvaro.³⁶

Utifrån målsättningen att främja närvaro har vi fortsatt prata om lågaffektivt bemötande, fortsätta jobba med studiero i klassrum, täta kontakter med elever och vårdnadshavare när tecken på hög frånvaro finns. Skolpsykolog har under läsåret träffat personalen för att fördjupa kunskaperna kring NPF diagnoser. Vi pratar ofta om vikten av relationsbyggandet med våra elever i syfte att nå trygghet och studiero.³⁷

Vi har arbetat med att ställa om elevhälsoarbetet till ett mer förebyggande, främjande och inkluderande arbete när det gäller anpassningar i klassrummet. Det inbegriper också ett arbete där elevhälsan finns närmare elever och lärare i klassrummet. Specialpedagog har varit i klassrummet betydligt mer än tidigare år och det är en del i de goda resultaten som uppvisas vid skolenheten. Vi för en kontinuerlig dialog runt elever, deras behov och förutsättningar och vi gör det i den kontext som eleverna befinner sig, inte enbart på ett möte senare under veckan.³⁸

Vårt utvecklingsarbete är långsiktigt. Vi måste arbeta för att det inte blir en flyende vindpust, utan etablerar sig som en kultur för vår undervisning. Om det ska ske måste vi arbeta för att få all lärarpersonal med på tåget.

³⁶ Citat av en av kommunens rektorer

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.



Utvecklingsområden inför läsåret 2023/2024

Strömbackaskolan

Strömbackaskolans gemensamma utvecklingsbehov samlar vi under rubriken ”Hälsofrämjande skola” och därigenom håller man fast vid det arbete som är påbörjat sedan tidigare.

Under detta paraply kommer fokus under kommande år fortsatt att ligga på:

- Främja närvaro
- Tillgänglig lärmiljö – Elevhälsan börjar i klassrummet

Grans

Utvecklingsarbetet synkroniserar med de prioriterade utvecklingsbehov som elevhälsan arbetar med. Att främja den psykiska hälsan.

Vårt stora utvecklingsområde inför läsåret 23/24, tillgängliga lärmiljöer, innefattar alla delar, dvs pedagogisk, social och fysisk miljö. Vi kommer arbeta tillsammans med hela utbildningsgruppen under ledning av speciallärare och rektor. Förhoppningen är att detta ska ha positiva effekter på samtliga områden som denna rapport innefattar och leda till att alla Grans elever upplever trygghet och studiero. Känner eleverna det kan de förhoppningsvis prestera ”sitt bästa jag”.

Gymnasiesärskolan

Målvärden:

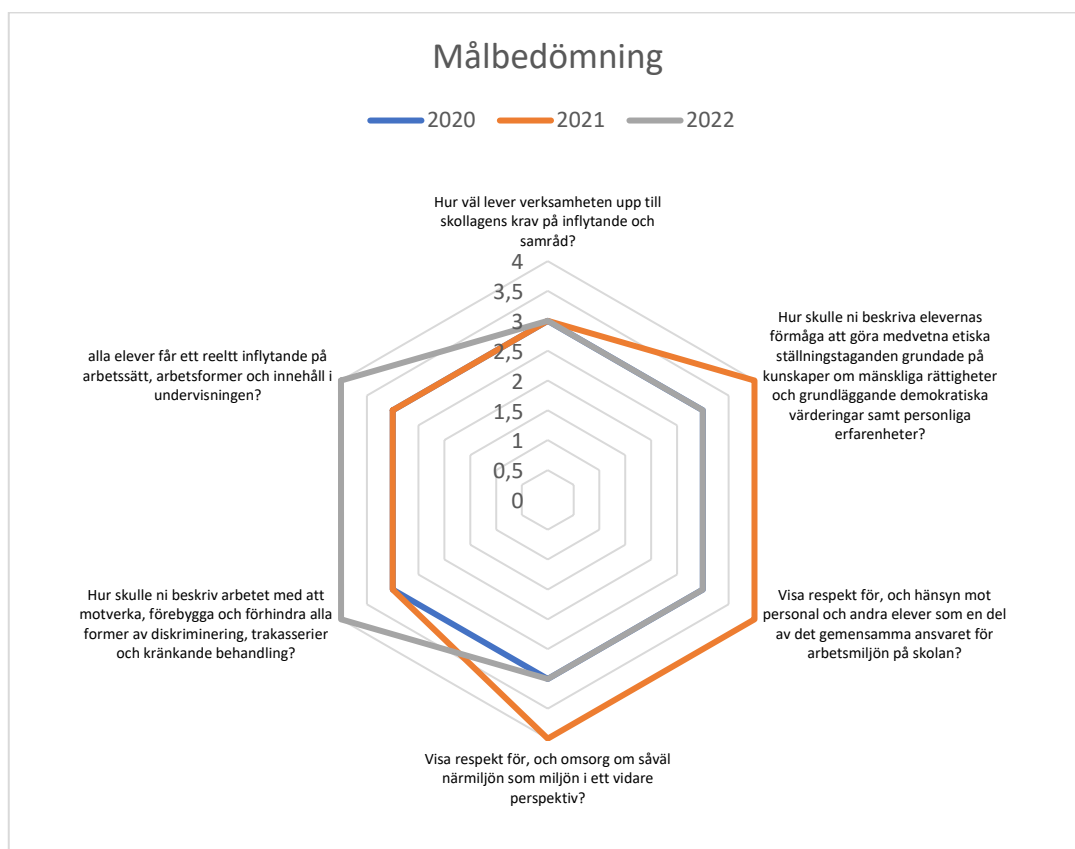
Målet helt uppfyllt = 4

Målet uppfyllt i hög grad = 3

Målet delvis uppfyllt = 2

Målet ej uppfyllt = 1

För gymnasiesärskolan finns inga nationella uppföljningar att ta del av och använda för att följa upp verksamheten. Analysen måste därför baseras på bedömningar av kvaliteten. Nedan finns ett diagram över hur bedömningarna har sett ut de tre senaste åren.



Inflytande och samråd

Gymnasiesärskolans verksamhet utgår ständigt ifrån elevinflytande och samråd där läroplanens mål och kunskapskrav finns med i dialogen med elev och vårdnadshavare. Den feedback som återkopplas från elev och vårdnadshavare är positiv och där förståelsen för att kunskap är viktigt. Kunskapsnivån ska vara lagom utmanande vilket innebär att undervisningen är flexibel så att kunskapskraven och inflytande kan utmanas för varje elev på bästa sätt. Lyhördhet och att bejaka den enskilda elevens önskemål så långt som möjligt är viktigt för Gymnasiesärskolans verksamhet och det berikar lusten för eleven att lära sig mer. I verksamheten betonas kontinuerligt vikten av elevens delaktighet i sin undervisning och sin lärmiljö. Elevrådsrepresentanter från Nationella programmet deltar vid Magnes elevråd och de är högst delaktiga vid elevrådsmöten.

Det eleverna ser händer så som upprustning i uppehållsrum eller julmust på julbordet ger mersmak och mer intresse av att vara med och påverka. Genom att synliggöra att deras tankar och idéer kan bli verklighet ger vi dem fysisk inblick i hur demokrati och demokratiska processer fungerar och vi ger dem verktygen att påverka sina liv.³⁹

³⁹ Citat av en av kommunens rektorer



Arbetsmiljö, närmiljö, miljö i ett vidare perspektiv

Vid Gymnasiesärskolan är promenader ett viktigt inslag i verksamheten och via dessa får eleverna lära känna Piteå och dess närmiljö och vad Piteå som stad har att erbjuda. Miljön i ett vidare perspektiv innebär att pedagogerna synliggör miljöfrågor i ett vidare perspektiv utifrån nyhetsreportage och att det är en av många viktiga frågor inför framtiden. Målsättningen är att varje enskild elev ska förstå att miljöfrågan är allas ansvar. Att fördjupa kunskaper om vår närmiljö samt miljöfrågor i ett vidare perspektiv är ett utmanande arbete som ständigt diskuteras i särskolans verksamhet. Det faller sig naturligt att koppla ihop miljöfrågor med kursmålen genom att diskutera frågor allt från klassrumsmiljö till lokala och globala miljöfrågor. Det sker ständigt samtal i mötet med eleverna kring hur alla kan bidra till att göra vår värld till en bättre värld på olika sätt. Gymnasiesärskolans elever är medvetna och intresserade på ett respektfullt sätt kring dessa frågor.

Diskriminering och kränkande behandling

Planen mot kränkande behandling är ett verktyg kring att ha ett gemensamt förhållningssätt baserat på värden och tillvägagångssätt. Vid Gymnasiesärskolan finns en gemensam värdegrund och vi jobbar tillsammans vid skolenheten såväl pedagoger som i elevhälsoteamet kring att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. I undervisning, vid elevrådsmöten eller andra gemensamma möten diskuteras frågor såsom diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det pågår ständigt en dialog kring hur kränkningar, trakasserier och diskriminering kan yttra sig, om det finns risk för detta i verksamheten och vikten av att agera snabbt om det skulle finnas antydning till att skolans värdegrund ej efterlevs. Genom att personaltätheten på särskolan är relativt hög och att personalen är involverade i eleverna hela skoldagen kan eventuella kränkningar, diskrimineringar och trakasserier förebyggas och upptäckas snabbt och åtgärder kan vidtas innan det gått för långt.

Att bedriva ett specifikt arbete som förebygger diskriminering, trakasserier och kränkande behandlingar är svårt. Många kan i detalj beskriva ett åtgärdande arbete, men det förebyggande är mindre lätt att ta på. I år har vi ex. arbetat med personkännedom och bemötande i en klass och detta arbete föll väl ut men inleddes först efter incidenter upptäckts.

Elevrådets utformande och spridande av Magnes regler är en viktig del i detta arbete. Om alla har samma ram att förhålla sig till är det lättare att föra en dialog. Likaså när det är eleverna själv som formulerat dem.

På Magne trivs eleverna, de känner sig trygga och de får vara precis som de är många gånger, vi har och har haft flertalet elever med funktionsvariationer och alla som arbetar på Magne visar tydligt att vi alla är välkomna. Personalen stävjar varje litet tecken på orolighet genom att visa att alla duger, både i relationen och i undervisningssituation. Det gör det svårare för eleverna att agera på annat sätt. Ytterligare en aspekt kan vara att



elevgrupperna vid Magne är relativt heterogena, vi är alla olika, detta trots likadana kläder i verkstan.⁴⁰

En framgångsfaktor är att klasserna har få pedagoger knutna till sig, det blir ett mindre sammanhang som gör att vi alla kan dra åt samma håll, vi sluter upp för varandra, vi anpassar och vi gör inget stort väsen av det. Planer, policies och regelverk är bra som stöd men det viktigaste är att dessa efterlevs vilket det gör i hög utsträckning vid skolenhet Magne.⁴¹

Samhällsgemenskap med mångfald som grund

Gymnasiesärskolan arbetar kontinuerligt med att säkerställa att Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund genom att lyfta och diskutera frågor rörande alla människors lika värde, att tydliggöra att alla har rätt att vara den man är. Att varje enskild människa ska vara en förebild och behandla alla med respekt och för våra elever vid sarskolan är det viktigt att det blir bemötta av sin omgivning på ett respektfullt sätt. Vid Gymnasiesärskolan poängterar vi även vikten av att säga ifrån och visa på civilkurage ifall det uppstår situationer där mångfald och olikheter inte respekteras. Att våga visa på civilkurage och säga ifrån är ett viktigt inringat mål för samtliga inom skolenhet Magne.

Uppföljning av förra årets utvecklingsområden, gymnasiesärskolan

Att utöka samarbetet mellan företag och skola kring det arbetsplatsförlagda lärandet har fortskridit på ett mycket bra sätt. Ett årshjul kring arbetssätt, planering och uppföljning har arbetats fram. Besök av lärare och rektor vid aktuella arbetsplatser har genomförts och dessa besök har varit mycket givande där målsättningen är att aktuella företag ska under läsåret ta emot APL elever från Gymnasiesärskolans nationella program.

Förra årets utvecklingsområde kring enhetlig dokumentation är uppnått i hög grad. Programlagen har arbetat fram gemensamma dokument som ligger till grund för såväl förberedelser inför den arbetsplatsförlagda utbildningen men även kring dokumentation i individuella utvecklingsplaner

Vid individuella programmet var målsättningen kring projektet "Lära för livet" att jobba fram tematiska årshjul kring ämnesområden. Kring natur och samhälle samt kommunikation har gemensamma arbetsområden genomförts under året. Personalen beskriver exempelvis hur framgångsrikt det varit för eleverna synliggöra hur eleverna samarbetar och kommunicerar kring olika uppdrag. Resultatet från denna målsättning har varit att eleverna fått nya insikter kring såväl hur det kan göra för att förbättra sin kommunikation när de ska samarbeta med andra kring olika projekt.

Utvecklingsområden inför läsåret 2023/2024

Vad gäller läroplansområden och det fortsatta arbetet är det främst att precis som under läsåret 21–22 ständigt arbeta aktivt kring samtliga beröringsområden.

⁴⁰ Citat av en av kommunens rektorer

⁴¹ Ibid.



- Att fortsätta utveckla samarbetet med företag kring det arbetsplatsförlagda lärandet och för elever vid nationella programmet.
- Vid individuella programmet är målsättningen att ytterligare arbeta fram tematiska ämnesområden kring de olika målen kring ett hållbart och demokratiskt samhälle.
- Målsättningen är även att Gymnasiesärskolans utemiljö som är budgeterad för år 2022 färdigställs på skolområdet utanför hus Freja.

Ledningsgruppens rekommendation

Utifrån ovanstående analys och respektive avdelnings angivna utvecklingsområden anser förvaltningens ledningsgrupp att ett stort arbete redan pågår för att öka måluppfyllelsen ytterligare inom området "Livsmiljö, demokrati och öppenhet".

Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp föreslår därför att Barn- och utbildningsnämnden inte utdelar några ytterligare uppdrag i anslutning till denna kvalitetsrapport.

Piteå 2022-10-26

Malin Westling
Förvaltningschef